

Suomen Turku

ÅBO, VAR STAD

N:o 1 1979 JULKAISIJA - UTSÄNNARE: TURKU-SEURA, ÅBO-SAMFUNDET r.y.

Omloppstid: 1:75

75

UUOTTA

Hotelli-ravintola, Kauppiaskatu 6, puh. 20 861.
Viititist, hyvätst keittitisttään tunnettu. Koko
perheen voileipäpöytä arkisin klo 11–15, sun-
nuntaisin 12–17. Yläsalissa tanssia ja ohjelmaa
joka iltä klo 2:een ja YÖ-BÖRSISSÄ klo 3:een.
Tervetuloa!

Hamburger Börs

MAAILMAN SUURIN FLYYGELIEN VALMISTAJA

KAWAI

KAWAI-pianot ja flyygelit ovat maailman suurim-
piin kuuluvan japanilaisen K. KAWAI-pianotehtaan
valmistetta. Kawai-pianoja myydään kaikkialla
maailmassa, mutta erikoisesti Yhdysvalloissa ovat
ne erittäin suosittuja. Kawai-pianot ovat hyvin
korkealuokkaista valmistetta, ja kuitenkin hinnal-
taan huokeita.

Malli NS-6-F edustaa Kawai-tehtaan monipuoli-
sessa tuotannossa "Amerikan mallia" hienoi-
millaan. Puolihiililottettuna päkinäpuisena chip-
pendale-tyylisin leikkauksin onkin tämä malli mitä
edustavin kotipiano. Korkeus 104 cm, leveys 148
cm. Pieni erä vielä hintaan 4.250.— (uusi ohje-
hinta 4.740.—). Myös vähittäismaksulla. Ei korkoa.
Käytetty piano osamaksuna.

10 vuoden takuu.

Muut pianomme alk. 2.370.—.

Maahantuoja ja päämyyjä:

VALTOLA OY

Turku, Linnankatu 26, Puh. 12 313

HELSINKI: Annankatu 16. Vastapäätä Vanhaa kirkkoa.
Puh. 601 097.

P.S. Viime vuoden tullitilaston mukaan oli Kawai eniten myyty ulkomainen piano maassamme.

Suomen Turku

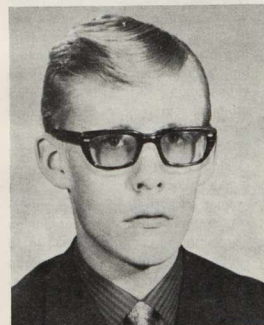
ABO. VÄR STAD

N:o 1 – 1970

IHMINEN – LUONTO – ELIN- YMPÄRISTÖ

IHMISEN vaikutus luontoon, elintilaansa on lisääntynyt
voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Erikoisesti räjähdys-
mäisesti kasvanut tieteis-teknninen kehitys on mahdollista-
nut ihmiselle ensimmäisen kerran kehityshistoriansa aika-
na järkyttää vakavasti luonnontasapainoa. Tätä kuvastavat
esimerkiksi YK:n pääsihteeri U. Thant in esittämät ihmis-
kunnan kolme vakavinta ongelmaa: ihmisen liikalisäänty-
minen, kolmannen maailman nälänhätä ja luonnon
yleismaailmallinen saastuminen. Viimeksi
mainitun vastapainoksi tarvitaan virkistysalueita ja saastu-
matonta luontoa, koska sitä ei pystytä rakentamaan, se
on pyrittävä säilyttämään.

EUROOPAN Neuvosto onkin julistanut kuluvaan vuo-
den "Eurooppalaiseksi Luonnonsuojeluvuodeksi". Pohjo-
lan Luonto – Pohjolan Tulevaisuus puolestaan kuvastaa
niitä toimenpiteitä, joita Fennoskandian maat ovat suun-
nitelleet LSV-70:n viettämiseksi. Suomessa on asetettu
kansainvälinen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on koor-
dinoida maamme osallistuminen LSV:n toimintoihin. Tässä
mielessä me varsinaissuomalaiset ja turkulaiset voimme
tuntea tiettyä mielihyvää. Sillä lähinnä maakuntaliiton joh-
dolla on Varsinais-Suomi ensimmäisenä maakuntana Suo-
messä onnistunut koordinoimaan monipuolisen koko luon-
nonsuojelun kentän täyttävän kuukausittaisen ohjelman
luonnonsuojeluvuoden viettämiseksi kotimaakunnassam-
me. Toisaalta Turku on ensimmäisenä maakunnassa (en-
nen Tamperetta ja Helsinkiä!) ehtinyt asettaa oman LSV-
toimikunnan suunnittelemaan kaupunkimme osallistumista
LSV-aktioihin.

LuK OSMO KONTTURI

VAIKKA vastuu ihmisen ympäristön elinkelpoisuuden ja
viihtyisyyden säilymisestä kuuluu poliittisen ja taloudelli-
sen vallan pitäjille, on myös aatteellisten yhdistysten, kute-
ten Turku-seuran velvollisuus kiinnittää päätöksentekijöi-
den huomiota vallitseviin epäkohtiin ja vaikuttaa kaupun-
kilaisten asenteisiin jakamalla informaatiota niistä. Lopuk-
si aktiiviluonnonsuojelija toivoo, että tänä vuonna saavu-
tetu hedelmällinen yhteistyö erityyppisten hallinnollisten
ja aatteellisten organisaatioiden välillä jatkuu myös tule-
vaisuudessa ja johtaa LSV:n aikana esille tulevien hyvien
ajatusien toteuttamiseen myös pitkällä tähtäyksellä.

Osmo Kontturi

Opetustilat ja työ

Turun Yliopistolla on lahjoitusvaroin syntyneenä yksityisenä yliopistona oma erikoislaatusa, joka vieläkin perustuu eräänlaiseen kansallismieliseen tunnelmaan, luonnehtii rehtori Tauno Nurme la juhla-vuottaan viettävää Turun Yliopistoa. Kuluneina viitenä vuosikymmenenä yliopisto ei ole menettänyt ystäväänsä. Turun Suomalainen Yliopistoseura toimii edelleen vireästi; sen jäsenmäärä on tällä hetkellä lähes kaksituhatta. Se, että Turun Yliopisto on yksityinen yliopisto merkitsee henkistä irrallisuutta ja joustavuutta.

YLIOPISTONMÄKI on ollut kaupungin maisemassa kauaksi näkyvä jo toistakymmentä vuotta. Vuonna 1959 vihittiin arkkitehti Aarne Ervin suunnittelema kokonaisuus: hallintorakennus, kirjasto, luonnontieteiden talo sekä kemian ja fysiikan laitosrakennus. V. 1969 valmistui II luonnontieteiden talo sekä Henrikinkadun varteen arkkitehti Aarne Ehojen suunnittelema Fennicium. Kaikkiaan Yliopistomäen tilat käsittävät runsaat 160 000 kuutiometriä. Lääketieteellisen tiedekunnan laitosrakennukset ovat luonnostaan hakeutuneet Yliopistollisen keskushaivatauti, opettusalaan, lähettyville. Ne ovat valmistuneet kolmessa vaiheessa vu. 1948–65 arkkitehtien R. Wessmanin ja J. Järven suunnittelemina. V. 1965 valmistunut hammasklinikka on myös arkkitehti Järven käsialaa.

turun
yliopisto

1920
1970 50

Tilanpuutetta on. Tällä hetkellä suuri osa yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan laitoksista, tietyt humanistiset laitokset, oikeustieteen laitos ja suuri osa lääketieteen alkuopetuksen laitoksista toimivat vuokratiloissa eri puolilla kaupunkia. Laajennussuunnitelmat suuntautuvat Yliopistomäen pohjoispuoliselle alueelle, uuden yliopistoläsnän lähituntumaan, nykyiselle kasarmi-alueelle.

TURUN Yliopistolla on vireästi toimivia erillisiä tutkimuslaitoksia. Professori Yrjö Väisälän v. 1952 perustama tähtitieteellisen optinen tutkimuskeskus on tällä hetkellä Piikkiössä. Wihurin fysiikan tutkimuslaitos sijaitsee Yliopistomäellä, Lapintutkimuskeskus Kevo Utsjoella, Saaristomeren tutkimuslaitos Seilän saarella Nauvon saaristossa. Opetus- ja yleisöpuutarhansa yliopistolla on Ruissalossa: Kasvitieteellinen puutarha, joka siirrettiin nykyiselle pai-

kalleen Iso-Heikkilän alueelta v. 1957. Puutarhan laajennussuunnitelmiin kuuluu tilojen kaksinkertaistaminen.

Liedon Vanhalinnan kartanon yliopisto sai lahjoituksena v. 1957. Kartano on tällä hetkellä kansatieteellisenä museona ja arkeologisen laitoksen opetus- ja tutkimuskäytössä. Biologisten laitosten yhteydessä toimivia museoita ovat kasvi- ja eläinmuseot.

TURUN Yliopiston kirjasto toimii Yliopistomäellä. Kirjastorakennuksessa on jokaiselle kansalaiselle avoin lukusali käsikirjastoineen, ja osittain maanalaissa kirjavarastoissa on hyllytilaa n. 24 kilometriä. Pääkirjaston nidospää on noin 600 000, eri puolilla yliopistoa toimivien tiedekuntakirjastojen nidospää kohoaa n. 150 000:een. Tiedekuntakirjastoja on tällä hetkellä neljä, mutta lukumäärä kohonnee lähitulevaisuudessa yhdellä suunnitellun pääkirjaston lisärakennuksen valmistuttua. Kirjaston yhteydessä on hiljakkoin aloittanut toimintansa kurssikirjalainaamo.

TURUN Yliopiston vanhimmat tiedekunnat ovat humanistinen ja matemaattis-luonnontieteellinen, nuorimmat oikeustieteellinen ja yhteiskuntatieteellinen. Lääketieteellinen tiedekunta perustettiin v. 1943 ja 15 vuotta myöhemmin tiedekunnassa päästiin aloittamaan myös hammaslääketieteen opetus.

TÄLLÄ hetkellä on yliopistossa professoria 81, apulaisprofessoreita 60, dosentteja n. 120, lehtoreita n. 40 ja assistentteja yli 200. Turun

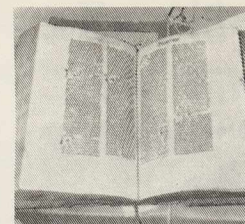
Yliopistossa opiskeli viime vuonna runsaat 7 500 henkilöä; opiskelijamäärä kohosi suurimmaksi humanistisessa tiedekunnassa, jossa se vuoden lopussa kaikkiaan oli 2 946, matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan opiskelijoita oli silloin 1 877 ja kolmanneksi suurimman tiedekunnan, lääketieteellisen opiskelijoita 1 244.

Tutkimustuloksiaan turkulaisetiedemiehet julkaisevat ennenkaikkea kansainvälisessä tieteellisessä kirjallisuudessa, johon yliopiston omakin julkaisusarja kuuluu. Tässä sarjassa on tähän mennessä ehtinyt ilmestyä 130 matemaattisten aineiden tutkimusta, 43 biologisten, maan- ja geotieteiden julkaisua ja humanistisia tutkimuksia 114. Koska kaikki mainitut alueet vanhastaan ovat julkaisusarjassa olleet vieraskielisiä, on tahdottu luoda myös suomenkielinen sarja kaikkia tieteitä varten. Näitä suomenkielisiä tutkimuksia on tähän mennessä ilmestynyt 7. Lisäksi tulevat yksityisten laitosten julkaisut. Eri tieteiden aloilta on julkaistu 308 väitöskirjaa.

Juhlavuoden ohjelmaa

Turun Yliopiston juhlavuoden ohjelma on suunniteltu esittelemään sitä työtä, jota Turun Yliopistossa nykyisin korkeimman opetuksen ja tieteellisen tutkimuksen hyväksi suoritetaan. Tämän työn tulosten välittämisen eri muodoissa suurelle yleisölle on juhlavuoden järjestäjien toisena päättävöitteena. Näin ollen juhjavuoden ohjelman painopiste on selvästi sen tieteellisessä osassa.

YLIOPISTON juhlavuoden ohjelma alkoi viime tammikuun 15. päivänä, kun Suomen yliopistojen ja korkeakoulujen rehtorit pitivät kokousta Turussa. Ensimmäinen juhlavuoden järjestäjien tuottama ohjelmanumero oli Turun Yliopiston kanslerin Rolf Nevanlinnan 19.1. pitämä luento "Matemaattis-logiikan ajattelun alkuperästä", joka aloitti 16-osaisen luonnontieteellisen ja lääketieteellisen tutkimuksen historiaa käsittelevän Studia generalia-luentosarjan. Muita suurelle yleisölle tarkoitettuja luentosarjoja ovat 70-luvun talouspolitiikka, Suomen ja kansainvälisen järjestöjen välisiä suhteita, eri tieteenalojen merkitystä tieteiden kokonaiskentässä ja yhteiskunnan ja yliopistojen välisiä suhteita käsittelevät luentosarjat.

● Turun Yliopiston kirjaston vanhin teos on v. 1481 painettu Biblia latina, jonka alkukirjaimet on maalattu käsin sinisiin ja punaisiin väreihin.

Luentosarjojen ohella myös suuri osa muiden tieteellisten tilaisuuksien ohjelmista on suunniteltu sellaiseksi, että ne kiinnostavat muitakin kuin alan varsinaisia asiantuntijoita. Joidenkin funktio on yleisviihtävä, joidenkin taas alalla työskentelevien jatko- ja täydennyskoulutus. Mainittakoon "Sydän, sen sairaudet ja hoito"-symposium, Uskontieteen päivät, "Kielitutkimuksen uudet suunnat"-symposium, ja "Tietojenkäsittelyopin ja lähialojen ajankohtaisia kysymyksiä"-esitelmäsarja sekä kaksiosainen tiedepoliittinen seminaari.

SUPPEAMMALLE asiantuntija- ja -harrastajajoukolle tarkoitettujen symposiumien selvittelyt mm. hapen merkitystä kudossairuuden paranemisessa, yhteiskuntahistoriallista tutkimusta Virossa ja Suomessa, todennäköisyysautomaatteja, ultraäänidiagnostiikkaa lääketieteessä ja lämpötilan biologisia vaikutuksia ja lämpötilan sopeutumista.

OMAN osansa juhlavuoden ohjelmasta muodostavat Luonnonsuojelu-

vuoden 1970 merkeissä järjestettävät tilaisuudet ja toimenpiteet. Juhlavuoden luonnonsuojeluprojekti on sangen laaja. Se käsittää seminaarin, symposiumin ja asiantuntijaavun antamisen sekä propagandistisia ja konkreettisia luonnonsuojelutoimenpiteitä.

Turun Yliopiston perustamispäätös tehtiin 50 vuotta sitten Kalevalan päivänä 28.1. Tuona päivänä v. 1970 järjestettiin myös varsinaisen 50-vuotisjuhla. Päivä alkoi klo 10 onnittelevan vastaanotolla konsistorin huoneessa, jossa konsistorilla oli myös juhla-kokouksensa klo 12. Päiväjuhla alkoi Konserttitalossa klo 14, jossa musiikkiohjelman lisäksi kuultiin yliopiston rehtorin Tauno Nurmeen puhe ja erilaisia tervehdyksiä: pääministeri, Helsingin Yliopisto ja muut korkeakoulut, Turun kaupunki, Yliopistoseura ja Ylioppilaskunta. Tasavallan presidentti ei ollut läsnä ennakkotiedoista poiketen, ei myöskään opetusministeri.

KEVÄÄN suuri päätöspäätös on tohtoripromotio 30.5. Kevätlukukauden tilaisuuksista on syytä erikseen mainita yliopiston julkaisemien tieteellisten teosten näytelyt Paasikiven huoneessa, yliopiston omistaman taiteen näytely Wäinö Aaltonen museossa huhti-toukokuun vaihteessa sekä samoihin aikoihin tapahtuvat Macbeth-esiitykset Åbo Svenska Teaterin huoneistossa. Maaliskuun 25. päivänä on erityinen akateeminen päivä Turun vanhan akatemian perustamispäivän merkeissä. Juhla järjestetään luentosalissa II.

● Turun Yliopiston lääketieteellisen laitosrakennus.

Kaupungin osuus Turun asuntotuotannossa

Rakennustoiminnan kehitys ja voimakkuus antavat parhaan kuvan kaupungin kasvusta ja elinvoimasta. Sotien jälkeiset vuosikymmenet ovat olleet Turussa vilkkaan rakentamisen aikaa. Tapahtunut kehitys ilmenee selvimmän asuntokantaa osoittavissa luvuissa. Näiden mukaan Turussa oli vuonna 1950 asuntoja 31 507 ja 1968 lopussa 54 726. Llisäys oli näin ollen lähes 75 prosenttia. Todellisuudessa nousu oli kaksinkertainen, kun otetaan huomioon, että asuntojen keskipinta-ala kasvoi noin kolmanneksella ja laatutaso parani huomattavasti. Myös edellisenä 20-vuotiskautena asuntojen luku kaksinkertaistui, mikä osoittaa, että asuntojen lukumäärä on kasvanut voimakkaammin kuin asukasluku. Tämä on vaatimustason noususta luonnollista. Kaupunki on luonnollisista syistä rakennuttanut pääasiassa yleisiä rakennuksia ja laitoksia palvelemaan kaupunkilaisten tarpeita. Tätä ovat edellyttäneet ja edellyttävät yhä väkiluvun kasvu — nykyisin noin 3000 henkeä vuodessa — ja kunnallisten palvelujen jatkuva laajeneminen ja monipuolistuminen. Asuntorakennustoiminnassa kaupungin tärkeimpänä tehtävänä onkin luoda edellytykset asuntojen tuotannolle mm. hankkimalla tarvittavaa rakennusmaata, huolehtimalla kaavoituksesta ja kunnallisteknikan rakentamisesta. Riittävää asuntojen tuottamista on kuitenkin pidettävä kaupungin kehityksen välttämättömänä edellytyksenä.

Viime sotien jälkeen vallitsi Turussa niin kuin muissakin maamme asutuskeskuksissa tunnetusti ankara asuntopula. Puuttui pääomia ja välttämättömiä rakennustarvikkeita. Asian auttamiseksi Turun kaupunki ryhtyi osaksi jo sodan aikana rakennuttamaan asukallan ns. hätä-asuntoja, jollaisia ovat Ojarinne, Kurjenmäen uudempi osa, Hunkoila, Mäntymäki ja Perheasunnut Oy (yhteensä 695 asuntoa). Nämä olivat melkein yksinomaan yhden huoneen tai huoneen ja keittiön käsittäviä ja vailla tärkeimpiäkin mukavuuksia.

Rakennustarvikkeiden saannin huomattava helpottuessa ja Aravan uuden valtionlainoitusjärjestelmän tultua voimaan kaupunki jatkoi täyskunnallisten vuokra-asuntojen tuottamista. Näin valmistuivat vv. 1950–1954 Toivolankadun tähtitalot, joissa on 137 nykyaikaisia mukavuuksin varustettua huoneistoa.

Vuonna 1951 alkoi ns. puolikunnallinen rakennustoiminta. Tätä varten perustettiin asunto-osakeyhtiöissä kaupunki merkitsi koko osakepääoman, ja asukkaat maksivat sen takaisin kaupungille kuuksittain kymmenen, myöhemmin viidentoista vuoden aikana ja tulivat tämän ajan päätyttyä osakkeenomistajiksi. Näin rakennettiin kaikkiaan 21 asunto-osakeyhtiötä, joissa on yhteensä 1 731 asuntoa. Ensimmäiset näistä — Turun Torin ja Rauhankatu 23–25 — valmistuivat vuonna 1952 ja viimeiset — Puolikunnankatu ja Mullintie — vuonna 1967. Kaikki nämä talot rakennettiin valtion asuntolainoituksen turvin. Vuoden 1968 alussa tapahtunut asuntotuotantolain muuttaminen lopetti tämän varsin hyväksi osoittautuneen rakentamisyhdyön, koska kuukausikustannukset muutoksen jälkeen olisivat nousseet puolikunnallisessa järjestelmässä kohtuuttoman korkeiksi. Puolikunnalliset huoneistot olivat hyvin haluttuja, koska niihin voi päästä asukkaaksi ja osakkeenomistajaksi aivan vähäisellä alkupääomalla. Tästä syystä hakijoita olikin usein kymmenkertainen määrä.

Päättynneen 1960-luvun alussa yritys dyttiin Turussa entistä suuremmassa määrin rakentamaan ns. aravavuokratotaloja pääasiassa kiinteistöosakeyhtiön muodossa. Näiden yhtiöiden perustamiseen on myös kaupunki osallistunut varsin huomattavassa määrin. Tähän mennessä se on mukana yhdeksässä vuokratotalityksessä, joissa on valittu 1 320 huoneistoa. Kaupunki on niille myöntänyt keskimäärin noin 30 prosentin suuruisen omavaroisuuden lisäksi ensisijaislainoja yhteensä noin 6,9 miljoonaa markkaa.

Kaupunki on vuoden 1964 jälkeen rakennuttanut vanhuksille 3:een eri kohteeseen — Vasaramäkeen, Mäntymäkeen ja Liinahakaan — yhteensä 197 vuokra-asuntoa, joiden vuokrat on vahvistettu vain 2,60 mk/m²/kk. Kaupungin antama tuki on tällöin noin 4 mk/m²/kk. Lisäksi kaupunki on merkinnyt tänä keväänä valmistuvasta As.oy. Ristisomman talosta 56 uutta osakehuoneistoa, joiden jako vanhusten asunnoiksi on parhaillaan käynnissä. Viime vuosina kaupunki on myös ostanut vanhuksille eri puolilta kaupunkia 65 osakehuoneistoa, joista peritään vain yhtiöastikkeet lämmönsäätösuineen.

Turun kaupunki on lisäksi suurimman osakeyhtiön omistajana sosiaalisessa rakennuttajayhtiössä Turun Asunnotuotanto Oy:ssä, jonka kassana toimii kaupungin rahatoimisto ja jolle kaupunki on jatkuvasti myöntänyt rakennuskaistaluottoa. Tämä yhtiö on rakennuttanut 1950-luvulla yhteensä 1 058 asuntoa ja vuodesta 1961 lukien 1 591 asuntoa eli kaikkiaan 2 649 asuntoa.

Kahden viimeisen vuosikymmenen aikana on vähitellen päästy "helahoneasunnoista" nykyajan vaatimukset täyttävään asuntokantaan, samalla kun asuinvälitys on huomattavasti kasvanut. Tämän hetken laskelmien mukaan kaupungin kasvu edellyttää noin 2200:n huoneiston jatkuvaa vuosituotantoa. Parhaillaan on valmistumassa vuosien 1970–1974 asuntotuotanto-ohjelma, jonka toteuttamiseen tarvittavat maakaistat kaupunki on jo varannut. Näiden pääosaltaan jo alulle saatettujen asuntolajien kunnallisteknikaista kaupunki tavalla tai toisella joutuu huolehtimaan.

Kaupungin osallistumista asuntotuotantoon on ensi sijassa haitannut varojen puute, johon lähivuosina saataneen jonkin verran helpotusta. Riittävän vuosituotannon ylläpitäminen edellyttää kaupungin jatkuvaa aktiivisuutta ja toimintamahdollisuuksien tarjoamista yksityiselle asuntotuotannolle.

I halva sitt liv, i mera än tyra decennier var professor Otto Andersson bosatt och intensivt verksam i Åbo. I dess kulturiiv och i dess gatubild var han både till kropp och själ en man av format, en sevårdhet och en hörvårdhet som lämnade ett stort tomrum då han vid 90 års ålder avled på tröskeln till det nya decenniet. — Åbosamfundet är i tillfälle att hylla hans minne med ett In memoriam skrivet av professor emeritus Johannes Lindblom i Lund, som under sin åböld upplevde fenomenet Otto Andersson i hans fulla mannskraft. Johannes Lindblom var professor i exegetik vid Åbo akademi och åren 1924–1930 teologiska fakultetens första dekanus. Som sådan upplevde han Otto Andersson bl a som Akademins rektor. Så här ger han sin syn på OA:

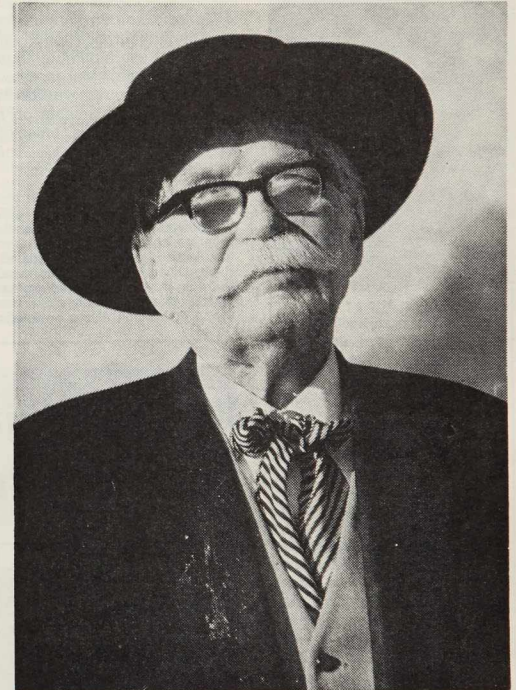
Bland de donationer, som under 1920-talet kom Åbo Akademi till del, var också den till en professor i musikvetenskaps och folkdikt-forskning. Otto Andersson blev 1926 dess självskrivne innehavare. Det drojde ej länge, förrän den mångbegåvade bond- och spelmannsönnen från Åland med den originella apparitionen och den oakademiska levnadsbanan blev en fantasieggande markesgestalt vid Akademien och hela Åbo stad, mycket populär och högt aktad. Han blev också en duggande, kraftfull och inflytelserik medlem av professorskären.

När Akademiens andre rektor efter dess stiftande, matematikern Severin Johansson, också han en kraftkarl av stora mått, oväntat avled 1929, blev Otto Andersson efter bara tre års professorstid med stor enstämmighet hans efterträdare i det maktpåliggande ämbetet.

Otto Andersson var på sitt sätt ett geni. Men han var också en karlskarl, en brinnande patriot, en människövan, i vänskap öövertäffad. Som vetenskapsman var han en lycklig förening av svärmisk romantiker och nyktert skälig forskare.

Hans ovanskliga insatser gällde den folkliga musiken och den folkliga vis- och sångskatten i Finland. Redan 1906 hade han lagt grunden till "Brage", föreningen för vård och främjande av svensk folkdiktning, folkmusik och folkdansen i Finland, dessa den andliga folk-kulturens yttningar som han alltid betraktade som en organisk och oupplöslig enhet. Det blev här fråga om ingenting mindre än ett helt kulturprogram av största betydelse i den foterländska väckelsens spår. För Otto Andersson gällde det inte bara att samla ett ovärdigt rikt, till stor del undergått och bortglömt material, utan också att göra det levande, ge det förnyad aktualitet i dagens kulturiiv. Härtill kom vetenskapsmannens outtröttliga iver att utforska sammanhang och ut-

En ålänning som gav färg åt Åbo

OTTO ANDERSSON

vecklingslinjer på detta vittomfattande område. Så vidgades med nödvändighet undan för undan forskarens perspektiv.

Med sitt anteckningsblock, sin fiol och sin ljudupptagningsapparat företog han vidsträckt resor till Estland, Island, Wales, Skottland, Irland och Atlantöarna, naturligtvis också till de skandinaviska länderna. Även musikinstrumentens byggnad, användning och egenart ägnades stor uppmärksamhet. Doktorshandling, med vilken han avhandlingen, med "stråkarpan" och var en omsorgsfull studie i nordisk instrumenthistoria. Med entusiasm samlade han kunskaper var han kom åt. Den som skriver detta kan inte glömma den iver, med vilken han lyssnade till vad jag hade att berätta om de i Bibeln omtalade musikinstrumenten.

Ålänningen Otto Andersson förblev ålänning och Ålands-patriot livet igenom. På Hemsjärn, en av Ålandsöarna, hade han sitt sommarhem. Att vara hans gäst där under några somrardagar och om morgnarna i dagbräckningen tillsammans med honom stäva ut till havs för att vitja de utlagda fisknäten skänkte upplevelser man ej glömmor.

Otto Andersson hörde till de stora i finlandssvenskt kulturiiv under det senaste halvsekllet. När han nysst vid drygt 90 års ålder ändade sitt liv, kunde han se tillbaka på ett livsverk av bestående värde. Han kände sig också tacksam och lycklig. I ett av de sista brev jag har från honom skriver han med ett bibelord i tankarna: "Lotten är mig fallen i det ljuvliga! Jag känner mig ständigt ha varit ledd vid en hand, kraftig och säker, på den väg jag haft att vandra."

Turku-seuran toiminnanjohtaja

Taina Anelma Herrala on syntynyt Kuolemanjävellä 14. 8. 1938, josta talvisodan aikana joutui vanhempiensa kanssa siirtymään evakkona Rymättylään. Turku kuitenkin tuli hänen "kotikaupunkikseen". Täällä hän suoritti koulunkäyntinsä tullen ylioppilaaksi Turun Suomalaisesta Yhteiskoulusta vuonna 1959, ja opiskelunsa valmistuen filosofian kandidaatiksi vuonna 1965. Hänen harrastustaan Turkuä koh-taan osoittaa hänen yliopistolli-nen pro graduutensa, joka koski J. W. Liljaa, turkulaista kirja-kauppiasta ja aatteen miestä, se-kä hänen Suomen Turku 1/69:ssä oleva artikkelinsa Pehr Daniel Lundbergista ja Lovisa Alm-grenista Surutoin-nimisen puutarhan isännistä. Harrastukse-naan hän on selvittänyt monien turkulaisten sukuja, sekä osallis-tunut Turku-seuran kaskukirjan "Klaari o sano föriääj" toimit-tamiseen vuonna 1968.

Opiskeluaikanaan hän työsken-teli Turun maakunta-arkistossa toimistoapulaisena 1960–1962, siirtyen vuonna 1963 Vaasan maakunta-arkiston vt. amanuens-siksi. Vuosina 1964–1966 hän toimi Ristijärven kunnallisen keskikoulun äidinkielen va. leh-torina. Viimeksimainittuna vuon-na hän kuitenkin palasi Turun maakunta-arkiston palvelukseen, jossa hän edelleen toimii arkis-tonhoitajana.

Vuonna 1962 hän on ollut 2 kuukautta kestäneellä opintoma-kalla Englannissa.

Turku eri sävellajeissa: tapahtumia roppakaupalla

Turku taiteiden kaupunkina elää kulvana vuonna vilkasta tapahtumakautta. Vuoden alussa kaupunki sai uuden lauka-kunnan, kuvataidelautakunnan ja taideasiainsihteerin, joksi valittiin maisteri Margaretha J o k i n e n. Turun Yliopiston 50-vuotisjuhlaesitykset värittävät koko vuotta ja toisena piirteenä Turun kulttuurielämästä on mainittava musiikin lähes johtava osuus tapahtumissa. Musiikillisen toiminnan huippupiste saa-vutetaan elokuussa, 17–23. 8., jolloin vietetään Turun uudis-tettuja musiikkijuhlia.

Musiikista puheellen: Kaupunginteatterin Mustalaisruhtinatat valloittaa koko näytännötkauden ajan turkulaisten ja vieraiden sydämiä. Ruotsalainen Teatteri on uudistanut Kreivitär Marizan ja Työväenopiston piirissä toimiva Opistoteatteri taas saattoi helmikuun alussa ensi-iltaan

Josef Beerin operetin Masurkka. Omalla sarallaan tiimeltävä Turun Yliopilasteatteri valmistaa maalis-kuun loppupuolella parrasvaloihin Key Abergin jutun, jonka sanoitus on Arvo Salon ja musiikki Kaj Chydeniuksen. Niinä väliaikoina sydän-talven aikaan, jolloin turkulaiset

eivät itse olleet näyttämöllä Tampe-reen Popteatteri kävi esittämässä menestysmusikaalia Hair. Mutta tässä ei ole ollenkaan kaikkia. Turun Yliopiston 50-vuotisjuhlaesityksiin sisältyi Ylioppilaskunnan järjestämä Brass Band konsertti 3/5, jolloin Konserttitalossa esiintyi jopa kuusi ylioppilaiden torvisoittokuntaa, joista kaksi tulee Ruotsista, yksi Norjasta ja kolme Suomesta. Mahdollisesti "ylioppilastorvet" esiintyvät Vappu-na jossakin kaupungin keskustassa kaikelle kuunteluhaluaiselle yleisölle.

Maaliskuun alkuun sijoittuivat toivemusiikkipäivät, kokonainen viikollinen erilaista musiikkia eri pai-koissa.

Turun ylioppilasmaailmaa ja maakunnan jazzin harrastajia varmas-ti ihastuttaa huhtikuussa toisen ker-ran järjestettävä Turun jazztapahtu-ma. 19–21 päivisiin sijoittuu monta konserttia, riehua ja jama, joista vaa-taavat sellaiset nimet kuin DDT, Vä-lilä, Sarmanto, Donner, Koivistoinen, Rossnel, Rannikko ym. Tapahtuma-paikkoina ovat "Kunnat", ravintola Mosel ja Konserttitalo.

Elokuun 17–23 päivinä vietetään

11. kerran Turun Musiikkijuhlia. Pe-rinteellisen kamarimusiikin lisäksi juhlien ohjelmistossa on nyt laajen-nettu huomattavasti. Elokuinen Turku tulee soimaan. Puistoissa on puhallinkonsertteja. Luostarinmaella soi pelimannimusiikki ja museoissa on kävelykonsertteja. Musiikkijuhlien loppuun sijoittuvat kolmipäiväiset nuorison pop- ja rockfestivaalit. Tä-tä nuorten osuutta on organisoimas-sa kymmenpäinen innostunut nuor-ten joukko. Huippuorkeistereita vä-rvään ulkomailta, jopa Rolling Sto-neseihin on oltu yhteydessä. Valtion tuesta riippuvat mahdollisuudet toteuttaa popjuhlat nuorten kaavi-lemalla tavalla, sillä tarkoitus on, että loppujen hinnat eivät ole koh-tuuttomia, vaan että Ruissalon luon-non helmassa tarjotaan todella hy-vää popia halvoin hinnoin.

Turun Musiikkijuhlien kamarimusiikkiohjelmissa mainittakoon vierailut New Yorkista ja Praha-sta, Irja Jäykan Lied-ilä ja Missa So-lenniksen esittäminen Tuomokir-kossa. Neuvostoliittolainen solistive-ras sinfoniakonserttiin sovitaan lähi-aikoina.

Tämän vuoden suurista tapahtu-mista mainittakoon vielä vuoden loppuun, pyhäinmiestenpäivän tie-noille sijoittuva 3-päiväinen valta-kunnan nuorison täidetapahtu-ma, jossa mukana ovat monet nuoriso- ja ylioppilaisjärjestöt. Turkuun odotetaan n. parituhatta osanotta-jaa esittämään taitojaan laulun, soit-ton, näyttelemisen ym. alalla. Varsin-kin teatteritaidet tulee vaatimaan run-saasti esiintymistiloja, mutta niitä-hän Turulla on kyllä tarjolla. Kuten musiikkijuhliakin, kaupunki avustaa nuorison täidetapahtumaa, joka muuten rahoitetaan opetusministe-riön kautta.

Musiikin lomaan pari raporttia tie-teiden maailman puolelta. Turun Yliopiston 50-vuotisjuhlaesitykset tarjoavat pitkin vuotta tilaisuuden kuunnella esim. eri alojen professoreiden esitelmää tieteen näkymistä ja poliittisen historian laitos on jäl-leen toteuttanut vierailuluentoasarjan; helmi-maalis- ja huhtikuussa on kuusi tilaisuutta joissa käsitellään Suomea ja kansainvälisiä järjestöjä.

TARJA FLEMMING

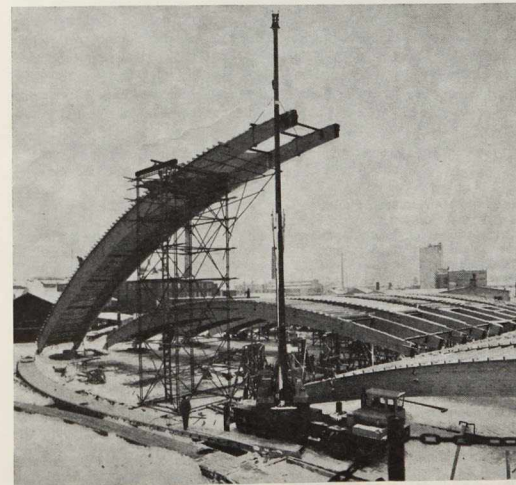
Itse valettuja kukkopillejä mukaan Luostarinmäeltä

Turun vanha Luostarinmäki virkooa keväällä uuteen elämään. Museolle niin tyylipillinen leima "Ei saa koskea" poistuu muutamista Luostarinmäen verstaista ja vanhat mestarit tulevat nimen-omaan opastamaan ja neuvo-maan vieraillevaa yleisöä kokelemaan itse vanhaa käsityöläis-taitoa. Turun historiallisen mu-seon amanuensis Jukka E e n i-lä, joka on Luostarinmäen elä-vöittämisshankkeen isä, kertoo saaneensa idean ulkomailta. Ylei-sö on kokeilunhaluista ja tahtoi-si ainakin sormella ja tunnustel-lia museoesineistöä.

jos joku haluaa tietää minkälaista oli jauhaa uutisviljaa käsiöivillä niin sii-henkin tulee olemaan mahdollisuus. Museon tulee tietyksi suojella esi-neistöä, mutta Luostarinmaella ylei-sön kokeilunhalulle avattavat verstaat ovat luonteeltaan sikäli "vaa-rattomia", että esinevahinkoja tuskin syntyy. Toiminta tapahtuu käsityö-mestareiden ja vartioiden valvon-nassa. Joka tapauksessa "Vanha Luostarinmäki elää" -ohjelmaa kan-nattaa kokeilla, sanoo Iis. Eenilä.

Luostarinmaella aiotaan kokeilla yleisön osallistumista aluksi koulu-laisreitteilyjen aikana keväällä. Tu-run kaupungin matkailusihtööri Pert-ti Paasio pitää Luostarinmäen tarjoamia uusia mahdollisuuksia erit-täin tärkeinä koululais- ja opinto-matkailun kannalta. Näin tutustutaan lapsia hauskaalla tavalla kult-tuurihistoriaan. Opettajat saattavat suunnitella retken usein liian tiiviiksi, jolloin lapset väsyvät, eivätkä saa tarpeeksi uusia virikkeitä, tie-toja ja elämyksiä matkaltaan, mikä toisaalta on juuri opintoretken tar-koitus.

Kaupungin matkailutoimisto on jo keskitalvella postittanut kevään koululaisreitteilyohjelmia käsittelevät uudet esittelylehtiset kouluin ja matkatoimistoihin eri puolilla maata. "Luostarinmäki elää" on Tu-run tarjoama uusi tutustumismah-dollisuus kokea vanhaa perinteel-listä käsityötaitoa.

● Kupittaan urheilukeskukseen rakennetaan Turun urheiluhallin kaarisen nosto aloitettiin 13. 1. 70. Aivutaluston nostotyö suoritettiin 30 tonnin autonosturilla. Turkulaisten Laivateollisuus Oy:n valmistamat 3-niveliset, 46,65 metrin mittaiset, n. 12 tonnia painavat mäntypuukaaret nostettiin 16 metrin korkeuteen. Noston jälkeen kaarien alle siirrettiin teräspalkkipuita ja toinen kaaripari nostettiin paikoilleen. Hallin keskiosassa kaarien päiden oli osuttava mekin millitellen ylös. Tämän kaaren jänneväli on 83,20 metriä, leveys 27 cm, korkeus jänneistä 130 cm ja ylhäältä 90 cm. — Kuvaamme urheiluhallin rakennustyömaalta.

Otsikossa mainittu järjestys on Turun kaupungin suurten urheilulaitosten rakentamisjärjestys. Se on merkitty tähän järjestykseen kaupunkimekhybudjetissuunnitelmaan. Urheiluhalli valmistuu v. 1971 alussa. Samana vuonna aikane uimahallin rakennustyö ja v. 1973 kulussa pääsevät turkulaiset uimaan uudessa hallissa. Jäähalli sensijaan on merkitty tässä investointiohjelmassa v. 1975 jälkeiseen aikaan tarkempaa ajankohtaa vielä määrittälemättä. Kun Kupittaan "avohallissa" usein sataa ja lähes aina palelee, tihtenyt vaatimus jäähallista. Jääkiekkopelin suursuosio yhdessä turkulaisjoukkueiden hyvän menestyksen kanssa jääkiekkoliiton SM-sarjassa antaa vielä pontta vaatimuksille. Jääkiekkoliijat ja jääkiekkoja tuhansittain seuraavat penkkiurheilijat eivät ole tyytymättä. Löytyy mieltäpitettä, että urheilulautakunnassa ei ole yhtään jääkiekkoliiton ystävää. Lienee siis paikallaan selvittää, miten tällainen rakennusjärjestys on syntynyt.

Urheiluhalli – Uimahalli – Jäähalli

Turun jääkiekkokenttä oli 40–50 luvulla Urheilupuistossa, jonka kulmaan oli köyhän miehen ratkai-suna tehty avattava katsoimo, joka riitti vielä -40 luvun lopulla. Jääkiek-

Saako Turku myös teknillisen museon?

TURKUA sanotaan joskus museoitten kaupungiksi eikä syttää. Onhan museoiden luku peräti yksitoista. Nyt tulee — ehkä — "Museo 12". Työnimen taakse kätkeytyy teknillinen museo. Tarvitsemmeko siis lisää museoita? Kysymyksen asettelu on väärä — tärkeintä ei ole se, kuinka monta meillä on, vaan onko nimenomaan teknillinen museo paikallaan Turussa. Kysymys ei silti ole aiheeton — kaupungissamme on ihmisiä jotka periaatteessa vastustavat museoita, riippumatta siitä, mitä ne esittelevät.

Useimmat museot voisivat jo ulko-ovelleen kiinnittää kilven "Esineisiin ei saa koskea". Teknilliset museot sallivat yleensä esineisiin koskemisen, jopa kehoittavat koskemaan ja kokeilemaan. Teknillisissä museoissa on toimivia laitteita, pienoismalleja, jotka kävijä itse voi panna käyntiin. Moni turkulainen on varmaankin käynyt Pohjoismaiden

suurimmassa, Tukholman teknillisessä museoissa. Pienempiä, mutta hyvin varustettuja on mm. Malmössä ja Osllossa. Suomessa Tampere perusti ensimmäisenä teknillisen museon. Se on nyt saanut käyttöönsä vanhan kenkätehtaan suojat. Helsingissä entinen vesilaitos tulee tarjomaan sikäläiselle perusteilla olevale museolle yli 6 000 m² lattiatilaa.

koilun suosio kasvoi kuitenkin nopeasti ja paikka oli ahdas jo -50 luvun alussa ja saman vuosikymmenen lopulla tilanne oli sietämätön, jopa vaarallinen tuhansien ihmisten suloutuessa tuohon ahtaaseen kulkemaan ja vain osan heistä nähdessä edes vilaukselta pelin kulkua. Nopeat ratkaisut olivat siis tarpeen ja kampaillu tekojäärädan paikasta alkoi. Tällä kampaillulla lienee oma merkityksensä siihen, että meillä nyt ei ole jäähallia. Kiekkoilijat esittivät tekojäärädan rakentamista Urheilupuiston välkentälle, samaan paikkaan, jota uintiväli puolen vuosikymmentä aikaisemmin yritti saada maauimalan sijoituspaikaksi. Urheilulautakunta torjui esityksen. Se on aina halunnut pitää perintönä saadun Urheilupuiston mahdollisimman puistomaisena ilman suuria koloseja. Sitäpaitsi Urheilupuiston pysäköintialueet olivat riittämättömät. Lautakunta esitti, että Turun tekojääräta rakennettaisiin Lemminkäisenkadun varteen Pesäpalloladion ja Hippoksen välille, niin suunniteltuna, että siihen myöhemmin voidaan rakentaa katto. Jääkiekkoväki protestoi paikkaa vastaan rajusti lehtiin palstoilla. Paikka oli heidän mielestään liian kaukana. Ehkä se silloin tuntui liian kaukaiselta. Urheilulautosten hajasijoitus oli silloin vielä vierasta. Urheilulautakunta, vaalikauden vaih-

tuessa vielä melkoisesti muuttuneena, hyväksyi kompromissiratkaisuna nykyisen Kupittaan Jäädationin paikan. Edelleen kuitenkin esittäen, että kenttä on rakennettava niin, että siihen myöhemmin voidaan rakentaa katto. Näin rakennettiin Kupittaan Jäädation, jonka vihkiäistilaisuus oli vuoden 1963 alussa. Arkkitehtien ratkaisu ahtaaseen paikkaan on hieno. Läpinäkyvä himmeli, ei häiritsevän massiivinen. Katsoomatta kaikki 8 300 henkeä näkevät hyvin, pysäköintitilaa on riittävästi — mutta — hallia tähän paikkaan ei voida rakentaa. Siihen paikka on liian ahdas. Uskon, en tiedä olenko oikeassa, että jos Jäädation olisi rakennettu urheilulautakunnan esittämään paikkaan ja sen esityksen mukaisesti, niin meillä nyt olisi jäähalli, tai ainakin pian tulisi. Jos tämä on järkevää, niin totta on kuitenkin kehitys, joka johti Kupittaan Jäädation rakentamiseen. Jäähallia ei tuossa vaiheessa uskallettu edes esittää vaikka se olisi ollut kaukoinäköisin kato. Jo pelkän tekojäärädan saaminen tuntui tuohon aikaan olevan mahdollisuuden ylärajalla. Suomessa ei ollut yhtään jäähallia. Nyt ollaan tilanteessa, joka vallitsi silloin kun urheilulautakunta esitti pitkäntähtäyksen suunnitelmansa urheilulautosten rakentamiseksi. Järjestys on sama kuin etsi-

Entä sitten Turku? Tarvitsemmeko mekin teknillisen museon? Onhan meillä jo Linnan museo, Luostarinmäki, Museoapteekki... Puhuessamme Turusta kulttuurin kehona unohtamme kuitenkin helposti, että Turulla myöskin teollisuuskaupunkina on vanhat perinteet, että se monella alalla on ollut teollisuudenkin kehtona. Laivanrakennus aloitetti-

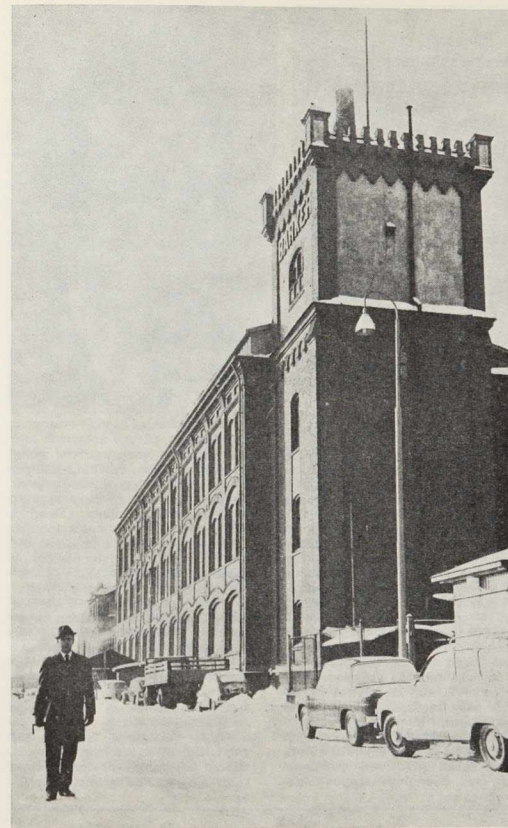
Fil.maist.

HANS OTHMAN:

tiin täällä v. 1741, Daniel Juslenius kertoo v. 1700 että maitoa käytettiin "moninaisella tavalla", ainakin 1755 toimi Kupittaalalla tiilitehdas. Nykyinen tupakkatehdas sai alkunsa v. 1845. Tekstiili- ja elintarviketeollisuudella on perinteitä Turussa, niinkään oluen panolla. Radioteollisuuden aikaisimmat tuotteet ovat jo historiaa. Jokaisen kaupungin teollisella kehityksellä on oma profiilinsa. Aineistoa riittää, ja eri kaupunkien museot voivat vaihtaa esineitä kes-

kossa mainittu. Poikkeavaa on se, että urheilulautakunnan esityksessä myöskin jäähallin rakentaminen esitettiin aloitettavaksi niin, että se olisi valmistunut jo ennen vuotta 1975. Ei ollut edes mahdollista esittää suoraan jäädationin rakentamisen jälkeen rakennettavaksi jäähallia. Se olisi ollut liikaa yhden urheilunalan suosimista. Ei myöskään voida ajatella, että uimahallin rakentamista voitaisiin ensin lykätä. Näin syntyi rakennusjärjestys tilanteen selaimena. Tuskinpa kukaan kunnallinen luottamusmiehes olisi voinut päätyä muuhun ratkaisuun. Urheilulautakunta oli yksimielinen. Ymmärrettävää on myöskin se, että kaupungin johto ei voinut noudattaa niin tiukkaa rakennusohjelmaa kuin urheilulautakunta esitti. Kysymyksen on jokaisen laitoksen osalta suurista investoinneista. Kokonaan eri asia on minkälaisia mahdollisuuksia jäähallin rakentamiseksi löytyy säätiöpohjalta. Asiaa neuvotellaan ja varmasti kaikki urheilullistaväet toivovat hankkeen onnistumista. Selvyyden vuoksi mainittakoon lopuksi, että tässä kirjoituksessa on käsitelty ainoastaan suurten urheilulautosten rakentamista. Kaupunkien rakentamiseen muuta ja erikoisesti esitti ratkaisuja kaikkien kaupunkien kuntoliikunnan helpottamiseksi.

LASSE POSTINEN

● Barkerin vanha tehdas Läntisen Rantakadun varrella siirtyi ensi kesänä kaupungin haltuun. Tuleeko siitä Turkuun suunnitella olevan teknillisen museon paikka? Museotoimikunnan jäsen, puhelinteknikko Juhani Johansson (kuvassa) toivoo myönnetistä ratkaisua.

kenään. Olisi luotava valtakunnallinen teknillisten museoitten yhdistys kaiken aineiston inventointia ja asioitten hoitoa varten. Koko tätä kehitystä ei tietenkään Kenää voida esinein dokumentoida. Suunnattoman paljon arkistoita koneistoa ja muita aineistoa on häviytetty. Museotoimikunta ei aio tyytyä vain menneeseen, vaan tarkoituksena on jatkuvasti seurata tekniikan kehitystä. Mikä tänään on modernia on jo huomenna taaksejäänyttä ja ylihuomenna historiaa! Toimikunta saa harva se päivä tarjouksia — ottaaak haltuunne tämä ja tämä kone, muuten joudumme

romuttamaan sen! Mutta toimikunnalla ei ole varastotilaa! Nautelan vanha mylly Liedon kauniissa jokimaaisemassa on kaupungin toimesta saanut uuden katon. Siinä olisi eräs etappi museosuunnitelmia kehitteä. Sinne haluaisi toimikunta järjestää pienen kesäisen kahvion ja alustavat kokoukset näytteille. Ratkaisu ei tietenkään voi jäädä lopulliseksi, vaikkakin kaupunki antaisi sille siunauksensa. Museo on saatava keskikaupungille. Nyt olisi Turun kaupungin päättävillä elimillä mahdollisuus osoittaa hyvää tahdonaa. 30.6.1970 siirtyy Barkerin vanha tehdas kaupungin haltuun.

Pyrkijöitä tähän talokompleksiin on kuulemma paljon. Vain yhdestä on olemassa päätös — ammattikoulutussäätiö saa sieltä tilat. Teknillisen museon toimikunta katsoo, että talon joenpuoleiset III ja IV kerros olisivat erittäin sopivat teknillisen museon paikaksi: keskeinen sijainti, talo ennestään "tottunut" koneisiin, t.s. käyttö ja tilat sopusuhteissa keskenään. Asiaa vaikeuttaa kuitenkin se, ettei ole olemassa lopullista päätöstä siitä, jäävätkö rakennukset lopullisesti paikoilleen. Linnankatu on sillä kohtaa hyvin ahdas. Mutta otaksukaamme, että talot voidaan säilyttää, ainakin Rantakadun varrella.

Turun kaupungin taloudellinen tila on tunnetusti hyvin kireä, eikä varsinaista rahallista tukea voida museohankkeelle odottaa. Käsitteäksemme museon tulee lähteä käyntiin yksityisten varojen turvin, kunhan vain huoneistokysymys saadaan ratkaistuksi. Olisi perustettava säätiö, jonka taloudellisen rungon teollisuuslaitokset takaisivat. Nämä voisivat myöskin antaa asiantuntevaa apua kokoelmia järjestettäessä. Kustannukset tulevat olemaan huomattavat, mutta eivä varmaankaan ylivormaisivat.

Elävä, "toimiva" laitos vetää kansaa. Tampereen planetaario-akvaariorakennuksessa kävi 8 kuukauden aikana, vuodenvaihteeseen mennessä, yli 360 000 katsojaa. Melkoinen saavutus verrattaessa esim. Münchenin teknilliseen museoon, maailman suurimpaan, jossa tietämän mukaan kävijöitten määrä on vuosittain miljoonan suuruusluokkaa. Turun teknillinen museo palvelisi myöskin kaupungissa tapahtuvaa teknillistä koulutusta. Se voisi omalta osaltaan jälleen kohottaa tänne suuntautuvaa koululaismatkailla.

Kaupungilla ei ole ollut varaa korjauttaa vanhan merenkulkukoulun rakennusta merenkulkumuseoksi. Kaupunki ei myöskään ole tehnyt mitään oleellista ainutlaatuisen museolaiva Sigynin pelastamiseksi. Laiva voitaisiin sijoittaa laituriin tehtyyn betoniseen "taskuun" Barkerin talon viereen. Siten keskitettäisiin kaksi arvokasta nähtävyyttä samaan paikkaan ja toisiaan tukemaan.

Turku — niin kaupungin viranomaiset kuin yritykset ja yksityiset kansalaiset — voivat tehdä jotakin "Museo 12:n" puolesta. Se on tehtävä pian. Tämä ei ole vain mahdollisuus ja oikeus. Se on heidän velvollisuutensa.

Maakuntaliiton päämäärä niin täällä Varsinais-Suomessa kuin muuallakin maassamme on aina maakunnan kokonaisedun ajaminen, jotta omalle maakunnalle saataisiin "yhteisestä kakusta" niin suuri osa kuin sille oikeudenmukaisesti kuuluu. Maakuntaliiton toiminta perustuu sen jäsenkuntien yhteiseen näkemykseen maakunnan eduista ja tehokkaimmista menettelytavoista näiden etujen saavuttamiseksi. Tämän toiminnan tuottaessa tulosta siitä hyötty ensisijaisesti koko maakunta, jonka kokonaisuus sitten vuorostaan heijastuu takaisin maakunnan kuntiin ja luonnollisesti myös maakunnan keskuksen. Mikään maakuntaliittoon kuuluva kunta missään osassa Suomea ei saisi odottaa kuulumisestaan liittoon konkreettista, ainoastaan oman kuntansa alueelle paikannettavissa olevaa hyötyä — vaikka näin voitaneen osoittaa toisinaan tapahtuneenkin — vaan maakuntaliittojen toiminnassa pidetään lähtökohtana yleensä sitä, että hankeella on kuntaa laajempaa kantavuutta hyödyn kohdistuessa joko useampiin kuntiin yhdessä tai mieluummin koko maakuntaan.

Joskus maakuntaliiton toiminnasta saattaa olla etua maakuntaa laajemmallekin alueelle, mutta tällöinkin lähtökohtana on aina oman maakunnan paras. Varsinais-Suomen

Toiminnanjohtaja
PERTTU KOILLINEN:

Maakuntaliitto ja Turku

Maakuntaliitto on esim. kahden viime vuoden aikana osallistunut aktiivisesti Etelä-Suomen maakuntaliittojen yhteistoimintaan koko alueen tiemäärärahojen lisäämiseksi. Valtion kuluvaan vuoden budjetissa on toiminnan tulos nähtävissä: työllisyyslinjat määrärahojen jaossa on saatu osittain murrettua, jakosuhte on kääntynyt Etelä-Suomelle edullisemmaksi ja jatkossa on jo merkittävästi helpompi saada myös Varsinais-Suomeen määrärahoja lisää. Maakuntaliitto on näin avannut mahdollisuuden, jota se itse mutta jota myös mikä tahansa yksityinen kunta, esim. Turku, voi käyttää hyväkseen painottaessaan valmiiden tie-suunnitelmien toteuttamistarvetta.

Varsinais-Suomen Maakuntaliiton toiminnassa ovat v:n 1970 aikana voimakkaasti esillä juuri liikennekesymykset. Suunnitelmissa on Maa-

kuntaliiton laatiman ja viime syksynä valmistuneen Varsinais-Suomen maantiehankkeiden kiireellisyyssjärjestyksen voimakas esilletuominen siinä vaiheessa, jolloin valtion v. 1971 tulo- ja menoarviosta tehdään alustavia suunnitelmia; ja toisen keran silloin, kun budjetin kokoonpanosta lopullisesti päätetään. Kiireellisyyssjärjestyksessä on ensimmäisellä sijalla Turun-Paraisten tienhaaran välisen viivittämisen ja suunnitella olevista teistä on ensi sijalla Piikkiön-Turun-Naantalinnon moottoritien rakentaminen. Näillä samoin kuin muillakin tieohjelmissa mainituilla teillä on huomattavaa maakunnallista merkitystä, mutta samalla ne vaikuttavat Turun ja sen ympäristöalueiden kehitykseen myönteisesti edistämällä näiden alueiden yhteyksiä joko muihin talousalueisiin

neuvos Allan T. Koskimies, hum. kand. Risto Laine ja assessori Erkki Vuori. Turun-päivän tema oli Turku — koulu-kaupunki. Tämä alkuaan Turku-seuran aloitteesta jo vuosikymmenen perinteet kantava kotiseutupäivä onnistui hyvin.

SEURAN HALLITUS JA JAOSTOT

Hallitus:

Toimintavuonna on seuran puheenjohtajana ollut edelleen arkkitehti Olli Kestilä ja varapuheenjohtajina museonjohtaja, dosentti C. J. Gardberg ja eroa pyytäneen varapuheenjohtajan, säästöpankinjohtaja Eero Numeralan jälkeen professori Reino S. Leimu. Seuran sääntöjen mukaan on hallituksen jäsenistöstä erovuorossa kolmannes. Vuosikokouksessa valittiin erovuoroisista apulaiskaupunginjohtaja Johannes Kolkkalainen, hammaslääkäri Helmi Silvola-Manérus, sanomalehdentoimittaja Arvo Suominen ja hankinta-

tai oman talousalueen eri osiin. Mitä tava valtakunnallinen hanke Lännen tien eli Kustavin—Ahvenanmaan pengertien rakentamiseksi tulee toteutettuaan hyödyttämään paitsi koko maakuntaa myös sen keskus-alueita.

Maakunnan lentoliikenteen kehittämiseksi on Maakuntaliitto tehnyt aloitteen mm. Turun kentän pääkieradan rakentamiseksi esim. vanhityövoimaa apuna käyttäen. Tähän kysymykseen kiinnitetään edelleen huomiota, ja samalla pyritään edistämään valtakunnallisen suurkentän rakentamista Virttaankankaalle Alastaroon, mistä Turku ympäristöineen epäilemättä korjaa jälleen suuremman hyödyn kuin jos suurkenttä rakennettaisiin esim. Vesivehmaalle tai Kolariin, jotka molemmat on tiedtäväsi myös mainittu tässä yhteydessä. Rautatieliikenteen suhteen Maakuntaliitto on vuosittain muistuttanut rautatiehallitusta Helsingin—Turun pikaradan välttämättömyydestä sekä tehnyt esityksiä kaluston ja liikenneyhteyksien parantamiseksi. Niinpä esim. kuluvana vuonna toteutettavat Turun ja Turun sataman liikenne-laskenta ja Turun—Oulun makuuvuon perustuvat kumpikin suoraan Maakuntaliiton esityksiin näistä asioista.

Maakuntaliiton toimenpiteet maakunnan työllisyyden turvaamiseksi ja rakennustoiminnan kehittämiseksi koskevat olennaisesti myös maakunnan keskusta. Vuosittain esitellään valtion päättävälle elimille maakunnan muiden kohteiden joukossa myös Turun julkiset ja osittain myös yksityiset rakennushankkeet sekä katsaus työllisyystilanteeseen ja Maakuntaliiton omat esitykset molemmilla sektoreilla. Myös teollisuuden sijoittumista maakuntaan pyritään edistämään ja kuluvuoden aikana valmistuu Maakuntaliiton laatima laaja tältä tarkoittava esite, "Investointitylyk".

päällikkö Paavo Suominen uudelleen. Monet vuodet Turku-seuran aktiivisena voimana ja hallituksen jäsenenä ollut opettaja Helmi Lehtonen kieltäytyi uudelleen valinnasta ja hänen tilalleen tuli eronneen ehdotuksesta kanslisti Brita Ahlroth. Myös vasta 1970 erovuorossa oleva apulaiskaupunginjohtaja Uuti Palaja pysyi eroa ja hänen tilalleen valittiin säästöpankinjohtaja Eero Numeral. Muut vuonna 1970 erovuorossa olivat ovat fil. maist. Margaretha Jokinen, apulaiskaupunginjohtaja Lauri Orell, professori Toivo T. Rinne sekä kauppias Viljo Vanne. Hallituksen jäsenenä ovat vielä toimitusjohtaja A. O. Jokinen, toimittaja Eino Lehtinen, hovioikeudenneuvos Olavi Santalahti, toimittaja Meta Torvalds ja assessori Erkki Vuori; viimeksi mainittu ryhmä on erovuorossa 1971. Hallituksen puheenjohtajat ja seuran lehden päätoimittaja Vuori ovat muodostaneet erillisen työjaoston, joka tarpeen niin vaatiessa on valmisteillut hallituksen työtä. Hallituk-

● Varsinais-Suomen Maakuntaliiton viimeisin toimenpide, joka hyödyttää koko maakuntaa mutta siinä sivussa merkittävästi myös Turku, on maakuntakirjasto-oikeuksien ajaminen Turun kaupungin pääkirjastojen. Vuoden alussa toteutettiin uudistus merkitse kirjastolle lisääntyneen valtionapua ja maakunnan kuntien kirjastoille mahdollisuutta saada itselleen edelleen lainausta varten maakuntakirjaston kirjoja.

Kulttuuritoiminnan alalla on maakunnallista merkitystä omaavien mutta konkreettisesti Turun kaupunkikuvaan kohdistuvien toimenpiteiden osuus suurin. Turun maakuntarkiston perustaminen v. 1932 oli Maakuntaliiton työn tulosta. Valtioneuvoston päätös 18. 12. 1969 Varsinais-Suomen maakuntakirjaston perustamisesta Turkuun pohjautui suoraan Maakuntaliiton esitykseen asiasta, joskin tässäkin yhteydessä on todettava, että Maakuntaliitto ei

esitystä tehdessään ajatellut niinkään Turun kaupungin pääkirjaston arvonnoussa kuin sitä, että tämä toimenpide toisi maakuntaan jälleen hieman enemmän arvokasta valtion-apua ja että Varsinais-Suomi ei tälläkään sektorilla jäisi jälkeen muista maakunnista. Laulu- ja soittojuhla on Maakuntaliitto järjestänyt Turussa 700-vuotisjuhlien yhteydessä v. 1929 ja uudelleen v. 1961. Radio- ja tv-toimintaa on pyritty kehittämään enemmän Varsinais-Suomeen päin

sen ja työjaoston sihteerinä on ollut seuran toiminnanjohtaja Risto Laine.

Historiallinen jaosto:

puheenjohtajana oli professori Toivo T. Rinne ja jäsenenä vahtimestari Viljo Kaila, hum.kand. Risto Laine, fil. tri Tauno Perälä, maist. Irja Sahlborg ja rovasti Haakon Wainio.

Sivistysjaosto:

puheenjohtajana on toiminut professori Olavi Lähtenmäki, joka kuitenkin luovutti tehtävän professori Reino S. Leimulle toimintavuoden aikana. Lähtenmäki jatkaa jaoston jäsenenä. Muut jäsenet: maisteri Erik Bergh, rehtori Sampo Hahtela, varatuomari Veikko Hankomäki, professori Paavo Kallio, kouluneuvos Allan T. Koskimies, varatuomari Ahti Näykki, professori John Rosas, hovioikeudenneuvos Olavi Santalahti, johtaja Olavi Sarmio, professori Auvo A. Säänti ja kirjailija Ole Torvalds.

Lehtijaosto:

puheenjohtajana on ollut Suomen Turku-lehden päätoimittaja assessori Erkki Vuori ja jäsenenä tiedotuslehtitehtäjä Tarja Flemming, päätoimittaja Heimo Kallio, hum.kand. Risto Laine (siht.), toimittaja Eino Lehtinen, leikkäpäällikkö Niilo Pihlanto, toimittaja Arvo Suominen, hankintapäällikkö Paavo Suominen ja toimittaja Meta Torvalds.

Naisjaosto:

puheenjohtaja on ollut hammaslääkäri Helmi Silvola-Manérus, jäsenenä kanslisti Brita Ahlroth, opettaja Toini Grönqvist, taiteilija Irma Jylhä, kauppias Tytti Lindström sekä liikunnanohjaaja Lahja Salviander.

Retkeilyjaosto:

Retkeilyjaoston puheenjohtajana on ollut kauppias Viljo Vanne ja jäsenenä toimistopäällikkö Toivo Korpela.

Turku-seuran vuosikertomus vuodelta 1969

YLEISTÄ

Turku-seuran toimintavuosi 1969 oli järjestyksessä kahdestoista. Toimintavuosi ei ole poikennut aikaisemmista, vaan on pyritty seuraamaan tuttuja ja hyväksi havaittuja perinteitä. Voidaan sanoa, että seura on löytänyt vakilintuneen työmuotonsa ja täyttää siten paikkansa Turun aatteellisen harrastustoiminnan kentässä. Kaupungin yleisiä tapahtumia on seurattu jatkuvasti ja varsinkin seuran lehden — Suomen Turku - Åbo, vår stad — palstoilla on nähty yhä ajankohtaisempia kirjoituksia.

Turun kaupunginhallituksen pyynnöstä seura oli asettanut tänäkin toimintavuonna edustajansa Turun päivän toimikuntaan. Kaupunginhallituksen määrääminä edustajina olivat hovioikeudenneuvos Eln Berg puheenjohtajana, tiedotussihteerinä Tarja Flemming sihteerinä, toimittaja Eino Lehtinen ja kauppias Viljo Vanne sekä Turku-seuran asettamina koulu-

● Turun yliopistollisen keskussairaalan rakentamiskysymyksiin samoin kuin sairaalan nykyisen ylläpitöjärjestelmän kunnille aiheuttamien kustannuksiin Maakuntaliitto on puuttunut viime vuosien aikana useasti.

suuntautuvaksi, ja viime aikoina tästä kehityksestä onkin näkynyt luopuvia merkkejä. Maakuntaliiton julkaisusarjassa, 22-osaisessa Varsinais-Suomen Maakuntakirjassa on julkaistu tieteellisiä ja kansantajuisia tutkimuksia maakuntaa ja sen keskusta koskevista asioista. Kuluvana vuonna tullaan Turkuun kiinnittämään huomiota nimenomaan luonnonsuojelukysymysten yhteydessä.

Varsinais-Suomen Maakuntaliiton toimintaa johtaa ja valvoo 18-jäseninen hallitus, jonka puheenjohtajana on v. 1958 lähtien toiminut maaherra Esko Kulovaara. Kaupungin korkeinta johtoa kuuluu Maakuntaliiton elimiin: mm. hallituksen työvaliokunnassa ovat jäseninä Maakuntaliiton varapuheenjohtaja, kaupunginjohtaja Väinö J. Leino ja apulaiskaupunginjohtaja Lauri Orelli. Kaikissa sellaisissa hankkeissa, joiden ajaminen vaatii henkilö-

kohtaisten yhteyksien ottoa päättävien elimiin valtiovaltan taholla, tällä seikalla on epäilemättä Turun kannalta suuri merkitys.

Nämä ovat olleet vain eräitä otettavia Maakuntaliiton siitä toiminnasta, mikä sivuaa Turkuu maakunnan keskuksena. Maakuntaliitot ovat maassamme voimakkaan kehityskauden kynnyksellä maakuntaitsehallinnon tehdessä tuloaan hitaasti mutta varmasti myös Suomeen, ja Maakuntaliiton tapaisen sidonnaisuudesta vapaan yhteisön merkitys punnitaan varmasti tarkoin silloin, kun välipoortaan hallinnon kehittämistyössä halutaan ottaa vakavasti huomioon maakuntien oma mielipide. Erittäin tärkeää on tämän johdosta juuri näinä vuosina se, että Turun kaupungin ja ympäröivän maakunnan yhteistyö voi esteettä kehittyä Maakuntaliiton tarjoamissa puitteissa maakunnan itsensä parhaaksi.

KOKOUKSET JA TOIMINTA

Seuran vuosikokous pidettiin torstaina, maaliskuun 27. päivänä Turun suomenkielisen työväenopiston luentosalissa. Puheenjohtajana oli metsänhoitaja Kaimo Hakanen ja sihteerinä toiminnanjohtaja. Kokous hyväksyi hallituksen laatiman kertomuksen toimintavuodesta 1968 sekä tilikertomuksen. Puheenjohtajiston sekä hallituksen jäsenten vaalit selviävät edelläolevasta hallituksen kokoonpanoluettelosta. Kokouksen jälkeen esitelmöi doc. C. J. Cardberg Turun keskiaikaisesta asemakaavasta esittellen sen kehitystä dia-kuvin.

Seuran syyskokous pidettiin perjantaina, joulukuun 19. päivänä Turun klassillisen lyseon suojissa. Puheenjohtajana oli toimittaja Eino Lehtinen ja sihteerinä toiminnanjohtaja. Seuran jäsenmaksuksi vuodel-

le 1970 määrättiin edelleen 7 mk, perhejäseneltä 3 mk ja yhteisöjäseneltä 50 mk. Seuran hallituksen laatima toimintasuunnitelma hyväksyttiin toteutettavaksi sellaisenaan. Ilmoituslehdiksi määrättiin Turkulainen, Turun Sanomat, Turun Päivälehti ja Åbo Underteckel. Syyskokouksen jälkeen käytiin mielenkiintoisen keskustelu aiheesta "Mitä me teemme Ruissalolle". Keskustelu oli sopeva pelinavauksena seuraavalle vuodelle, joka on Euroopan luonnonsuojeluvuosi. Keskustelun puheenjohtajana oli arkkitehti Olli Kestilä ja varsinaisina pyydyttinä keskustelijoina professori Paavo Kallio, koulunjohtaja Antti Lehtinen, toimittaja Eino Lehtinen sekä kauppias Viljo Vanne. Yleisesti ottaen keskustelijat olivat melko yksimielisiä siitä, että Ruissalo olisi säilytettävä mahdollisimman koskemattomana.

Turkulaiset

Liittykää jäseneksi Turku-seuraan. Jäsenmaksu vain 7 mk.

Sen vastineeksi saatte oman aikauslehtemme

SUOMEN TURKU - ÅBO, VÄR STAD

Ilmestyy neljästi vuodessa.

Åbabor

Anslut Er till Åbo-samfundet.

Medlemsavgift bara 7 mk.

För avgiften får Ni vår egen tidskrift

SUOMEN TURKU - ÅBO, VÄR STAD

som kommer fyra gånger om året.

Naistoimikunnan järjestämässä kyllitilänpäiväjuhlassa 4.2. Palokunnantalossa oli salin täydeltä väkeä. Puheenjohtaja Helmi Silvola-Manénin johdolla oli saatu aikaan täysipainoinen tunnelmallinen juhla. Ohjelman vetäjänä oli Lajla Salviander. Juhlassa piti puheen professori J. O. Wickström aiheenaan kehityssuunnitelma ja nyky-yhteiskunta. Musiikkia esittivät nuorisotrio ja pianisti Antti Julia, aarilotta laulaja Petter Kaukiainen säestäjänään lauletti Witaly Ketterer. Huumorin pilkahduksen toi juhlaan Valtti Raita. Mieskuoroesityksistä vastasi Laulun Ystävät. Varsinaissuomalaisen laulu päätti tilaisuuden.

Huomattavan yleisömenestyksen ovat saavuttaneet retkeilyjaoston vuosittain järjestämät kevätretkeilyt toukokuun kaikkina perjantaina. Yleisöä on näissä tilaisuuksissa ollut

Seitsenmieslinen hallitus, johon kuului muodostivat ministeri Rainer von Fieandt, rovasti Kaiku Kallio, ap. prof. Vilho Suomi, päätoimittaja Leo Tujunen ja kouluneuvos Niilo Visapää Helsingistä sekä koulunjohtaja Väinö J. Leino Turusta, oli kirjallisesti kutsunut Väinö Aaltosen taiteen ystäviä koolle Helsingin normaaliyhteisöön joulukuun 1 päiväksi 1969 keskustelemaan Väinö Aaltosen Seuran perustamisesta. Ajatuksella oli jo etukäteen kannatusta, sillä ennen kokousta oli n. 60 henkilöä ilmoittanut mahdollisesti perustettavan seuran jäseneksi.

Kokoukseen oli saapunut noin puolet ilmoittautuneista, joille työryhmän puheenjohtajana toiminut rovasti K. Kallio selosti sitä taustaa, johon seuran perustamisidean omanneet olivat aloitteissaan pitäytyneet. Se ilmenee, sanoi puhuja, selvimmän työryhmässä laaditusta sääntöehdotuksesta. Sen mukaan seuran tarkoituksena todetaan Väinö Aaltosen muiston vaaliminen ja hänen työnsä ja taiteensa tunnetuksi tekeminen ohella nuorten, lahjakaiden kuvanveistäjien taloudellisen tukeminen.

Kokouksen kannanotto Väinö Aaltosen Seuran perustamiseen oli yksimielisen myönteinen. Sääntöehdotus, jossa eräänä oleellisena tekijänä mainittiin yhteistyö Väinö Aaltosen museon kanssa, hyväksyttiin sellaisenaan. Seuran asioita hoitaa

kaksitoistajainen hallitus, johon valittiin edellämainittu työryhmän lisäksi taiteilija Eeli Aalto Kempeleltä, prof. Matti Aaltonen Oulusta, tiedotussihteeri Leena Lindfors Tampereelta sekä pääjohtaja Jorma Jalava ja prof. Sakari Saarikivi Helsingistä. Tilintarkastajiksi tulivat pankinjohtaja Arvo Mustonen Helsingistä ja varatuomari Ahti Näykki Turusta, varalle valtuutettiin Pertti Salonen Helsingistä ja varatuomari Paavo Mäkinen Turusta.

Wäinö Aaltosen Seura

Valitut ovat tehtävissään ensimmäisen sääntöääräisen vuosikokoukseen, joka kokous aina pidetään Väinö Aaltosen syntymäpäivänä maaliskuun 8-päivänä. Vuosikokouksessa on kolmannen hallituksen jäsenistä erovuorossa. Suunnitelmien mukaan vuosikokouksia pidetään myös Turussa. Lehtemme ilmestyy ensimäinen vuosikokous jo takanapäin.

yhteensä 400—500 henkeä. Toimintavuonna retket suuntautuivat kaupungin pohjoisille teollisuusalueille, jolloin tutustuttiin mm. Valian suurmeriin. Palilivahan kirkkoon jne. Syksyllä järjestettiin kaksi vähäisempää esittelytilaisuutta Maarian ja Kaarian kirkkoissa. Maarian kirkossa esitelti rovasti Jaakko Haavio ja Kaarian kirkossa rovasti Väinö Marjane.

Seuran syysjuhla pidettiin torstaina lokakuun 23. päivänä Cygnaeus-kansakoulussa. Koulun esittelyn suoritti koulunjohtaja Henry Karlsson ja seuran tervehdyksen esitti puheenjohtaja Kestilä. Yleisön suuri suosikki nousi laulaja Sempo Ruohonen komeine tenoreineen, mutta mieltä yhti paljon herättävät ihastusta 2—5-vuotiaat pikku mannerkiinit. Näytöksen oli järjestänyt Turun Vanha ja Tuttu-tuote. Koko juhlan musiikkia huolehti puhallinyhteys Dilantit di Turku taiteilija Ilo Jalaksen johdolla. Nuoren polven puhevuorot käyttivät Juha Vikatmaa ja Pentti Koivunen. Ohjelman päätti taiteilija Sanelma Halonen kavalaisiin säkein.

SUOMEN TURKU - ÅBO, VÄR STAD

Merkittävä Turku-seuran työmuodoista on oman kotiseutulehden julkaiseminen. Lehti ilmestyy toiminta-

vuonna neljänä numerona, kaksi 24-yksi 28- ja yksi 40-sivuisena. Lehden päätoimittajana on ollut asessori Erkki Vuori. Toimittussihteerinä oli ensimmäiseen numeroon saakka päätoimittaja Heimo Kallio ja sen jälkeen toimittaja Eino Lehtinen. Lehtiasteo on jatkuvasti ollut mukana lehden tekemisessä ja jokaisen sisällöstä on neuvoteltu kokouksissa. Lehtiasteo on pitänyt velvollisuutenaan saada lehti entistä ajankohtaisemmaksi unohtamatta kuitenkaan kaupungin mielenkiintoista menneisyyttä. Yleisesti on todettu, että lehden avustajakuntaa pitää voida laajentaa. Hallituksen päätöksien mukaan lehden ilmestymispäiväksi on määrätty toimintavuonna, ja siitä edelleen maalisk. 15. joulukuun 15. Toimintavuonna lehti painettiin Auraprint Oy:ssä.

KULTTUURIKASKUT

Turku-seura julkaisi vuonna 1968 kaskukokelman Klari o sano förlägg. Kirjan menestys oli erittäin hyvä ja jo samana vuonna jouduttiin ottamaan kirjasta toinen painos ja toimintavuoden 1969 alussa kolmas. Menestyksen innostamana ja lukuvan turkulaisen yleisön painostamana ryhtyi seura toimenpiteisiin uusien kaskujen keräämiseksi. Si-

Ensimmäiseksi puheenohtajaksi tuli joulukuun kokouksessa valituksi rovasti Kaiku Kallio, varapuheenjohtajaksi päätoimittaja Leo Tujunen, sihteeriksi prof. Vilho Suomi ja rahastonhoitajaksi ulkopuolelta hallituksen kamreeri Signe Sarkasuo Helsingistä. Asetettiin myös työryhmä sekä erityinen Turun toimikunta. Tähän kutsuttiin puheenjohtajaksi ap. kaup. johtaja, kunnallisuusvo Johannes Koikkalainen ja varapuheenjohtajaksi koulunjohtaja Antti Lehtinen sekä jäseniksi fil. maist. Margaretha Jokinen, toimittaja Eino Lehtinen, varatuomari Paavo Mäkinen ja rovasti Haakon Wainio.

Perustavan kokouksen päätteeksi kouluneuvos N. Visapää esitelmöi Väinö Aaltosta. Myös esitettiin tervehdys kahden turkulaisjärjestön taholta, joiden kunniajäsenä akateemikko eläessään oli Turku-seuran tervehdyksen toi toimittaja Eino Lehtinen ilmoittanut, että seuralle luovutetaan Suomen Turku-lehden vuosikerrat, joissa on ollut runsaasti kirjoituksia ja uutisaineistoa Väinö Aaltosta. Asessori Erkki Vuori puolestaan jätti seuralle Turun Aleksis Kivi-kerhon Kiven päästä kuvaavan jäsenmerkin, joka on Väinö Aaltosen piirtämä ja kerholle piirustuksena lahjoittama. Materiaali on hopeaa.

ERKKI VUORI

vistysjaoston ehdotuksesta seuran hallitus nimensi uuden kaskutoimikunnan, puheenjohtajana professori Toivo T. Rinne sekä jäseninä professori Reino S. Leimu ja toimittajat Eino Lehtinen ja Arvo Suomenen. Kokooman toimittajaksi kutsuttiin toimittaja Harri Kalpa. Vuoden loppuun mennessä näytti todennäköiseltä, että uusi kaskukokooma voidaan julkaisia jo seuraavan toimintavuoden aikana.

Koska kaskutoimikunta tavallaan tekee sivistysjaoston ja historiallisesta suostu toimialaan kuuluvia töitä ja varsinkin kun molempain puheenohtajia Leimu ja Rinne ovat kiinteästi kaskutoimikunnan keskeisissä tehtävissä, on jaoston toiminta muuten ollut vähäistä. Sivistysjaoston on kuitenkin nimeny erillisen Ruissalo-toimikunnan tutkimana Turku-seuran kantaa saaren tulevaisuudesta. Toimikunnan puheenjohtajana on professori Paavo Kallio ja jäseninä toimittaja Eino Lehtinen ja hovioikeudenneuvos Olavi Santalahti. Toimikunnan työ on kesken.

Turussa helmikuun 17 p:nä 1970.

TURKU-SEURAN HALLITUS

Olli Kestilä Risto Laine

Slottsspöke vore välkommet tycker boarna på Åbo hus

Sju personer i stan har Åbo slott som hemadress. Det klingar ståtligt. Men hur är det att bo inom tjocka stenmurar i ett jättehus proppat med minnen, som inte alla är av ljuvaste slag. Tassar det spöken i ens rum om nätterna — och hur är det med moderna bekvämligheter?

— Om spökena frågar alla. Men det är faktiskt så snopet att vi inte har träffat några, svarar man hos vaktmästarfamiljen A. Barinoff. Och samma svar får vi hos närmaste och enda grannen, gårdskarlen Niilo Sillanpää. Men vi får för oss att de gärna skulle se att det fanns en och annan gengångare att så att säga visa upp, eftersom folk syns räkna med att här ska finnas. Men båda familjerna har nu bött omkring tio år i Åbo hus, och ännu har de inte hugnats med besök av något slottsspöke.

Så mycket har ändå timat att en av museets vakter har bett om att bli posterad i någon annan del av Slottet än den närmast Nunnekapellet. Ty där fanns någon osynlig som snarkade så ihållande att det började gå på nerverna. Till denna utsatta plats flyttade herr Barinoff då sin hustru, som är slottsanställd i egenskap av vakt. Och så ställde han sig själv bakom en dörr och snarkade så spöklikt han nånsin kunde. Med det resultatet att hon med andan i halsen rök åstad och rapporterade att det tydligen fanns ett snarkande spöke i huset.

Än tomten då? Topelius sagotomte. Finns det nutida åbougur med bevarad barnatro på honom? — Fjortonårige vaktmästarsonen Tapani lyser upp under pannluggen och medger att det i varje fall nägorlunda nyligen har funnits. I småpojksåren letade han och bästisen nog duktigt efter gubben med skinnluvan. Alla gånger och skrymslen blev genomsökta och leken var här till fast tomten inte behagade visa sig.

Tänk en sån önskeplats för en pojke att växa upp på! Och det håller Tapani med om. Hans stadsmiljö har sannerligen inte känts steril, och det har funnits kamrater som inte skulle ha haft något emot att byta. Och familjen Sillanpääs jämnåriga Pirkko har motsvarande erfarenheter. Ingendera drömmer helt om nutida höghus, och det förefaller som om bådas familjer var utomordentligt väl anpassade till den inte helt vanliga boendemiljön.

SOL OCH BASTU SAKNAS

Ändå har denna också skuggsida — och det bokstavligen. Det är nämligen så att fönstren i de två lägenheterna alla vetter mot norr. De lyser trivsamt ut mot Slottsgatan då man åker förbi i mörka kvällen. Men inne ser man sällan en strimma sol, och när en sådan rutan ly-

• Nära tre meter djup är fönster-nischen i vaktmästarens vardagsrum, och så här mygigt har man i den. Inalles finns det fyra nischer i lägenheten, en per familjemedlem. Här Arkadij Barinoff med hustrun Pirkko och sonen Tapani. Dottern Armi var inte hemma då bilden togs

ser den inte upp stort mer än den djupa nisch som fönstren finns i. Men nischerna är vackra i och för sig och ger personlighet åt rummen, och i båda hushållen har man trots solbristen lyckats få krukväxter i mängd att trivas i vardagsrummen, så man sitter som i en innebersä.

Och som ersättning för solljuset har de båda husmodrarna satsat på färg i textilier och annan inredning. Inget gråmör har inne. Och ganska stora mängder humor. På tal om att det efterlängtda väljuset inte når in till slottsborna framhöll man att detta gör att man slipper andra husmodrars skräck över allt damm som plötsligt blir uppenbar av de avslöjande strålarna.

Bristen på badrum, varmvatten och piskbalkong är andra vardags-

plåga för många känts det bra med en arbetsplats som denna, genombrusad av dagens människor och fylld med spår av svunna tiders. Tillvaron har perspektiv. Tar man vara på möjligheterna kan man ha riktigt roligt, och vi har tyckt om att vara här, säger Helvi Sillanpää.

Tänk t.ex. att på julmorgon ha kyrka i eget hus och kunna fröjda folk med kaffe genast på. Här om året hade hon som vanligt gett vänner en inbjudan, men hur det var hade ingen orkat upp i ottan. Efter som bordet stod dukat bjöd man då in nästan helt främmande, bekantas släkt uppifrån Österbotten. Och de blev jättegälda och skulle hemma vid skryta om sin slottsjul. Vi säger att kungen bjöd på kyrkkaffe, så de, myser gårdskarlsfrun belåtet.

• Sinnet för nedärvt blir väl utvecklat när man som arbetsplats har ett museum. Här söker Niilo Sillanpää med fru Helvi och dottern Pirkko grubbla ut i hur många led den gamla spinnrocken har gått i hans släkt. Och man kommer faktiskt till ämnestonem fem!

trivialiteter som här kämpas med. Bykstuga finns men inte bastu. Det lär vara svårt att finna rum för en sådan. Ty tro eller inte, det är trångt i Slottet. Lagren bagnar av museigrejor. Men trots att bastu onkelsen hör till vad man på finskt håll menar med mänskliga rättigheter hör vi ingen högljud klagan. Mera skojar det om det olämpliga i att hänga kalsonger på tork som pittoreskt inslag på borggård. Nej, torka i utevind kan man inte här, på sin höjd om natten. Men torkvind finns.

"KUNGEN BJÖD IN PÅ KAFFE"

Besvärigheterna är dock det sista man minns då vi frågar hur det är att vara bofast på Slottet. Här finns som kompensation så många enskildheter som ger färg och trivsel åt vardagen. I en tid då automatiseringens sterilitet är en själs-

HUNDRA BRUDAR OCH HAMLET

Slottslivet har onkelsen sina behag. Det anser man avjort också hos vaktmästarna, trots att man inte som en av föregångarna har det så lantligt att man odlar grönsaker invid vallgraven och säljer dem på stadens torg.

Mycket att stå i har Arkadij Barinoff. Hans liksom Sillanpääs domäner förduvades ju i ett slag våren 1961 då gamla slottsdelen slog upp sina portar för allmänheten. Då Barinoff år 1959 bytte sitt elmontörsjobb mot vaktmästarysslan var personalen fåtalig, nu är man ledning och kanslipersonal undantagen upp i 25. En hel liten koloni. Men av den är det bara två familjer som på dragande kall också bor inom murarna.

Åtskilligt av jobbet är förstås rutin också här, men hela tiden händer det något extra som piggar upp. Redan det att per är lotsa ett hund-

ratal nervösa brudpar till Slottskyrkan — 95 var de i fjol — ger en viss krydda. I raden finns inte sällan lite ovanligt folk. Men mera VIP ses förstås bland dem som staden tar emot å det elegantaste i festvänningen. I den raden minns herr Barinoff särskilt Lyndon B. Johnson, som strax därpå blev USAs president. Många mindre storheter, skockar av sköna misser, forskare och artister har han varit med om att ordna för. Vid vårt besök stod Hamlet själv i turen — filmad av Reklam-TV.

PORTNYCKEL SOM GER TRYGGHET

Nog räcker arbetet i en gård med 180 uppvärmda rum, säger Niilo Sillanpää. Också lagerutrymmena hör förstås till hans arbetsfält, och både i dem och andra finns det titt och tätt något att bestyra, trots att eldningen ju i stort sett sköter sig själv. Att snön från de branta taken inte bombarderar någon eller kvad-bilar är på hans ansvar, fast han dessbättre inte själv behöver skotta ner den.

Liksom vaktmästarens fru är också gårdskarlsman bland Slottets 15 vakter. Det är fru Sillanpää som finns i Runda tornet och ser karlfolk i alla åldrar syna de vackra vapnen där. Bästa stället, anser småpojkarne — och själv trivs hon med den ljusa interiören. Här lapar hon den värslor som inte lyser i hennes eget hus.

Hos Barinoffs har man en dotter som i rappa steg blir klar med sin yrkesutbildning, men valet av väg har inte influerats av miljön. Hon blir tandläkare, och gossen Tapani siktar inte heller på något musealt. Han och "slottsjungfrun" Pirkko Sillanpää pluggar flitigt i "Norssi" och har inte nåt länge planer att flyga ut ur Åbo hus.

Snart kommer de två dock i den värsta springgårdern och får bereda sig på att ha rejält tilltagna fickor och väskor för att kunna hårbärga hemmets portnyckel. Den är nämligen rätt avsevärd. När deras mödrar går i motionsgymnastik ute på stan turar de för tyngdens skull om med att känka nyckeln i väskan. Men det känns mäktigt tryggt att ha den med — bryts det mot kvinnofriden är det inget övrigt vapen att hacka ifrån sig med.

Också eljes känns det tryggt att vara slottsinvånare, menar de. När stora porten är låst och man sitter bakom tremetersmurar passar det bra att nynna Tryggare kan ingen vara. Nog var förra seklets kvinnofångar i gott förvar kan de säga som nu bor i samma långa, dock under enumbort mycket tryggare förhållanden.

META TORVALDS

Kerrontaa Kärämäestä vuosisadanvaihteen kahden puolen

II

IV LASTEN JA NUORTEN HUVI

Kesäisin kävivät lapset Vähäjoessa uimassa; Alilampi ja Ylälampi Punomon kohdalla, Malmilampi nyky. perunajauhotehtaan kohdalla sekä Kolhojussu hautausmaan lähellä olivat suosittuja paikkoja. Uimisen ohella oli "hyppymiehinä", hypättiin "makopritsiä" veteen, rannalla pelattiin korttia, pikkupojat saattoivat polttaa apilasta tehtyä sätäkää. "Papumataa" käytiin silloin tällöin verottamassa. Tytöt leikkivät "natusi", hyppäsivät "muskreettaa", hyppäilätkää ja plankkuhyppäämistä. Juostiin myös "leskissii" ("viimene pari ulos takka") tai oltiin "pakkosii", jolloin poikailin nähtiin mukana. Poikien erikoisleikkejä olivat "intiaanisorat", "nopossii" ja "filip-pussii", samoin "nappikuupan" ja "tölössien" pelaaminen. Talvisin työt ja pojat "sukisivat kävyillä" (= kotitekoisilla hiihtimillä) ja luisellivat "sahateräluistein". Kyläseuran anturimat puiiset potku- ja pikkukelkat, "mahakelkat", olivat myös suosittuja.

Lähellä nykyistä TTSP:n Kärämäen konttoria oli ns. "Plassin kulju" ("krunni") eli "ruutanalammikko". Siinä ei uitu, vaan venäläiset "nahkaporjat" onkivat lammikosta ruutanoita eli "räkäkirsuja", joita sitten söivät halulla. Maalaiset, jotka Ruskon tietä saapuivat Turkuun, juottivat hevosiensa matalarantaissa lammikossa.

Nuorisoo alkoi 1900-luvun alkupuolella pitää "liirumeita" joilla tarkoitettiin piirileikkittäläisyyksiä. Raunis-

Hum.kand. HELI ASTALA

tulassa niitä järjestettiin ensin Pulmussuon ympäristössä. "Liirumeissa" käytiin tavallisesti lauantai-iltoina. Useimmiten kokoontuivat ensin tytöt paikalle ja "säilit" perässä. Nainenhan on kavalin kaikista", kuten eräs haastateltava totesi. "Liirumeita" ei kukaan varsinaisesti järjestänyt, vaan nuoret tiesivät kokoontua muutenkin. Kun Raunistulassa "liirumit" kiellettiin, siirtyi nuorisoo Kärämäkeen. "Liirumipaikkoja" oli Kärämäessä mm. Reservikasarmin kenttä, Hankaruksen kenttä, Jokaan kenttä ja Anderssonin talon edustalla oleva pihamaa-aukio.

Lato- eli makasiininsaaja pidettiin myös. Joskus elotanssejakin. Talvisin tehtiin usein rekiretkiä johonkin taloon, jonka tuvassa tanssittiin.

Tuohon aikaan niin yleisellä kylätalouksella eli "nahinoilla" ei Kärämäessäkään vältytty. Toisinaan tekivät raunistulalaiset poikasakit rannaksiretkiä Kärämäkeen ja päinvastoin. Erikoisinta oli se, että Kärämäen poliisi oli useimmiten oman paikkakunnan poikien puolestataistelijat. Tilanteet kärjistyivät tavallisesti siksi, että alkoholia oli nautiskeltu. Varsinkin kieltoilain jälkeen (v. 1919) ostettiin poikasakissa usein ns. n i l k i, jossa oli salakuljetettua spritiä. Nilkinmyyjä kuulemma aina löytyi.

"Franssonin frouvan" kaupan paikalla oli jonkun aikaa Lepola-nimi-

nen, baarin tapainen kuppila, jossa nuorisoo kävi viroitusjuomia nauttimassa, kunnes siihen taas ilmestyi sekatavarakauppa.

V HENKISIÄ HARRASTUKSIA

1800- ja 1900-lukujen vaihe oli yhdistysten luvattua aikaa Suomessa. "Tää aika on seurojen, yhdistysten, tää aika, aika on aatteiden" lauloi sen ajan runoilijakin. Kansallamme oli silloin miltei liikuttava usko valistuksen voimaan ja "valon voittoon". Kärämäki oli monipuolisesti mukana tässä yhdistystoiminnassa.

RÄNTÄMÄEN RAITTIUSSEURA

Vakaumuskellista raittiustyötä suoritti v. 1886 perustettu Räntämäen Raittiuseura, joka kokoontui Kärämäen koululla. Seuran uutteria toimihenkilöitä olivat vuosikymmeniä opettajat J. V. Vuori ja vuodesta 1900 myös Taavetti Hänninen.

● Noissa 4/69 toteimme Kärämäen junaliikennepaikan, nimeltä Räntämäki, "arvosta" alennuneen laiturivaihteeksi. Rautatietalaitos on kuitenkin uusinnut nimekäsannonsa: nyt on vain asemia ja seisakkeita sekä ilman miehitystä toimivia vaihteita. Räntämäki on asema. Kuvamme kertoo siitä kiintoisasta vaihteesta joulukuussa 1938, jolloin Räntämäen silloinen pyöräkieli sai uuden toimitalon ja vasemmalla näkyvät tatekattolien pyöräkielipöydät hävittyänsä.

jotka valvojan säästämättä työskentelevät seuran ja raittiusaatteen hyväksi. Seura toimi pääasiassa toimeenpanemalla esitelmätillaisuuksia ja raittiuseihteisiä iltamia. Kesäjuhla se piti mm. Hankarus-nimisellä kentällä, joka liittyi läheisesti Hiisin pihaukioon. 1910-luvulla seuran keskuspaikaksi tuli Raunistulassa Maarian VPK:n talo.

Raittiuseihteistystyön ohella oli seuran huomattavana toimintamuotona 1900-luvulla seuranäyttämötyö.

NUORISOSEURA AURA II

Maarian nuorisoseura Aura II, kunnon ensimmäinen, perustettiin Kärämäessä v. 1893. Se alkoi heti valistustoimintansa toimeenpanon ohjelmalla, jolla seuran jäsenet saivat suorittaa ohjelmaa. Opettaja J. V. Vuori ja hänen poikansa olivat seuran toimihenkilöitä. Mainittakoon, että Kärämäessä syntyi v. 1898 Varsinais-Suomen nuorisoseurojen keskuhydistyskin ja että v. 1900 siellä olivat suuret laulujuhlat.

SEURAKUNTA

Seurakunnan piirissä harrastettiin hengellistä toimintaa. Maarian kirkon eli lähellä, kirkonkellot kutsuivat sunnuntaisin seurakuntalaisia kokoon. Rovasti I. M. Tallgren ja kapteeni J. Hauvonen johtivat seurakuntatyötä, kanttori-urkurina oli myös vuosikymmeniä M. W. Marjaneen.

Vuosisadan alussa syntyi diakonissatyö Kärämäessä. Työ oli luonteeltaan pääasiassa sosiaalityötä.

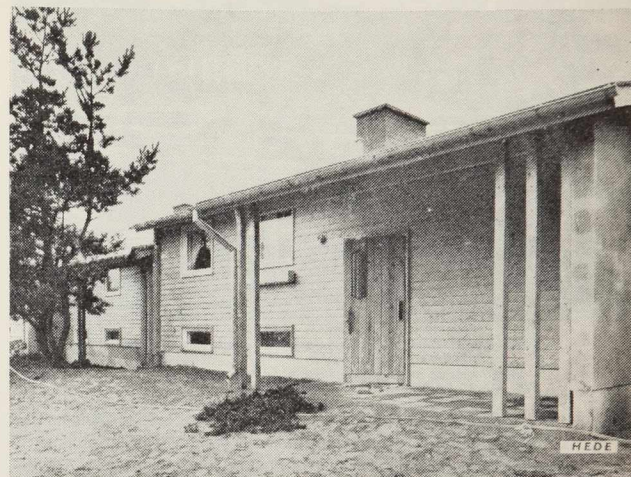
Paikkakunnalla oli myös tapana kutsua nuoret papit kotiin pulmumaan ja kansaa heiltä kuulemaan. Koletti kerättiin aina määrättyyn tarkoitukseen. Tämä seura sai nimekseen Viiden pennin seura.

TYÖVÄENLIIKE

Työväenliike sai Kärämäen alueella runsaasti kannattajia, valtaosa väestöstään muodostui työväestöstä ja torppareista, joista tuli uhrattua työntekijöitä. Alueelle perustettiin 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä Työväen yhdistys V a l o. Aikuaan toimihenkilöitä siinä olivat mm. Lummejo, Ostman, Isä-Ruokonen, Mondolin, Vanne, Kustaa Paven ja Jalmari Tähti. Kokouksia pidettiin alkerasti eri torpissa, latotansseja mm. Piippanojan makasiinissa ja Tammen torpassa.

Näyttämötoimintakin harrastettiin. "Oli hyvää halua näytellä ja toimia", niinkuin eräs haastateltava mainitsi. Aluksi harjoiteltiin mm. Aaltoisen ja Jokelan tuissa, "turneilla" käytiin mm. Liedossa, Piikkiossa, Aurassa ja Raiiossa.

Näyttämötoiminta vakiintui v. 1927, jolloin perustettiin Kärämäen Työväen Näyttämö. Sen toiminta estyi Lapuan liikkeiden vuoksi, jolloin sen otti huostaansa V. ja U-seura Kisa-veikot, joka sai, kun työväentalo oli takaverikossa, näytellä eri paikoissa. V. 1935 saatiin Rientolan talo käyttöön takaisin.

● 1960-luvun Kärämäkeä — rivitalo.

Talkoovoimin oli saatu rakennetuksi Kärämäen Työväentaloyhtiön niminen äskensanottu toimitalo Rientola. Hankkeen toteuttamiseen vaikutti suurella panoksella Jalmari Tähti, energinen ja tuisleluinen työväenliikkeen mies. Tontinsantivaiheuksia oli aluksi. Kärämäen kartanon omistaja J. Piippanoja ei ollut työväenliikkeelle suopea. Jalmari Tähti sai kuitenkin ostettua Piippanojalta tontin, jonka hän puolestaan myi Työväentaloyhtiölle. Tila oli alkuaan Rientola-niminen, siitä nimi.

Ensimmäinen näytelmä, joka uudestaan talossa v. 1927 näyteltiin, oli Santeri Vahtosen ohjaama "Tukkipöytä". Tähän mennessä ensi-iltojen luku lähentelee satua. Näyttelijöistä ja ohjaajista mainittakoon Kaija ja Edit Aaltosen, Arvo Aaltoisen Urho Nurmi, Aili ja Martha Salo, Aune Laine, Pauli Siik, Lempi Munter, Eino Raita, Ilmari Peitsalo, Hannes ja Aatu Raita.

Näyttämötoiminnan yhteydessä toimi pieni jousiorkesteri. Tässä soittivat Jussi Aro, Vilho Kulmaa, Leevi Mondolin, Pauli Siik ja Olavi Päävola.

URHEILUTOIMINTA

Kärämäessä olivat "säilit", pikkupojat, perustaneet vuosisadan vaihteen tienoilla rekisteröimättömän urheiluseuran, joka ristittiin Hytöskaartiksi. Innostus oli kova. "Telefoonitölpän" välejä juostiin kilpaa, "plattuskainen" kivi teki kiekon virkaa, pituutta ja korkeutta hyppättiin, missä kulloinkin parhaaksi katsottiin. Perustamisajankohdasta laulettiin viisua: "Kärämäkeen on

perustettu Hytöskaarti, jonka perustaja on Emelii Sallinen".

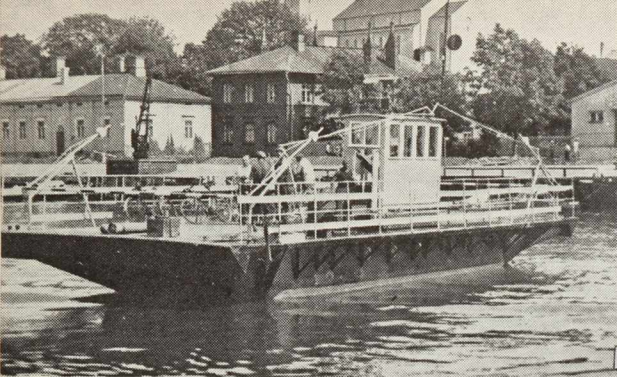
Kärämäestä osallistui nuoria myös Maarian ja Kaarinan voimistelu- ja urheiluseura Kunnon toimintaan. Sen keskuspaikkana oli Maarian Maamiesseurantalo.

V. 1919 perustettiin urheiluseura Kisa-Toverien Kärämäen osasto. Perustajajäseniä oli mm. Vilho Paven. Vuoteen 1927 se toimi aalossatona. Sen jälkeen perustettiin itsenäinen seura Kilpaveikot. Tämä ehti toimia kolmeen vuoteen. Poliittisen vainon johdosta seura oli lopetettava. Tämän jälkeen astui kuvaan Kisa-Veikot.

VI SIVISTYSLOIT

Kärämäki oli eturintamassa Maarian kunnassa monella alalla, mm. sivistystoimen ja koulutoimen alalla. Maarian pitäjän kuuluu puheena olevassa suhteessa läänin edistyneimpään, sillä ilman riitaa ja erimielisyyttä päätettiin yhäkäs kunkokoukussa 1879 rakentaa kaksi kansakoulua, Hirvenluotoon ja mannermaalle. 1880-luvun maarialaisten mielestä oli aivan luonnollista, että kansakoulu rakennettiin Kärämäkeen, pitäjän keskelle, sillä luultin aina tultavan yhdellä koululla toiseen. Lisäksi Kärämäki oli jo tuolloin taaja yhdyskunta.

Kärämäen koulu valmistui v. 1881, jolloin sen opettajaksi valittiin Juho Vilho Vuori, kaikkien tuntema ja monitoiminen kädentaitilainen valistussielijä 60 vuoden ajan. 18 vuotta oli Kärämäessä manner-Maarian

● Kuva keuhä 1953, jolloin "onkaföri" muutettiin dieselkäyttöiseksi ja vain henkilöliikennettä palvelevaksi.

Viime kesän paahtavassa auringossa Turkua vaellellut ja läpihiostunut Abo Underrätterlerin pakinoitsija sinkautti lehden palstoille kirjoituksensa Flytta äfärjan (Siirretäänkö joki-lautta). Kaupungin tulisi, sanoaen kirjoituksessa, korvata kävelyksillän puuttuminen teatterin ja valtion virastotalon kohdalla siten, että nykyinen ainoa "föri" siirrettäisiin Aurajoen yläjuoksun suuntaan paikalle, jossa sen käyttö eittämättö-mästi olisi suurempi kuin nykyisellä sijallaan.

Kirjoittaja lisää, että kesän kuumuudessa ylitysmahdollisuuden puuttuminen mainittua paikalta tun-tuuo ehkä raskaimmalla kuin talvi-kautena, jolloin toki on jäällä yli-käytävää käytettävissä, ja viittaa myös siihen "kansainvaellukseen", joka kesällä suuntautuu Sampoalinnan uimastadionille. Ennenkaikeaa hän odottaa Aura- ja Martinsiltojen vä-lillä rannalta toiselle puskuttavan

jokilautan houkuttelevan rantakaduil-le kävelijöitä nykyistä runsaammin. Kävelijöiden kohteena totuttaisiin m.m. pistäytymään hieman syrjässä sijai-tsevaan Wäinö Aaltosen museoon. Jos ja kun kauan suunniteltu kävely-silta saadaan, voidaan "onkaföri" siirtää takaisin alemmas Aurajokeen. Kustannukset eivät toimenpiteistä tule olemaan päätähuumaavia. Kiintoisan ehdotelman johdosta

tuuston kanta johtui tietysti etupääs-sä opettajain J. V. Vuoren ja T. Hän-nisen vaikutuksesta, mutta myös työläisvaltuutet, joista monet oli-vat yrittäneet itseksensä opiskella, kannattivat juuri tätä asiaa lämpi-mästä". Siivistysseuran piirissä on eri-muotoinen mainittava myös se veis-tokoulu, jonka väepeli K. Lindgren perusti Kärsämäkeen. Tämän koulun peristä on lähtöisin monta kuului-saa taiteilijaa, mm. Yrjö Liipola, Lai-tinen, Manninen, Maiju Ahlstedt ja K. V. Ahlstedt.

KUULUISUUKSIA

Jokaisella paikkakunnalla on ollut omat kuuluisuutensa, persoonalli-suutensa, jotka kaikki tunsivat. Moni raunistulalainen ja kärsämäkiläinen

"Onkaföri" teatterin kohdalle

on Suomen Turku - Abo, vär stad suorittanut pikahaastattelun ja saa-nut seuraavat vastaukset:

Kaupunginteatterin suhdetoiminta-päällikkö LASSE WALLENIUS

Teatterin kannalta katsottuna eh-dotus on suorastaan loistava. Teat-terin työntekijät odottavat joka syksy kuin kuuta nousemaan, että "Lassen silta", kuten meikälaiset sanovat, jään yli Eskelinkadun päähän talvi-kaudeksi syntyisi. Puhumattakaan joen länsirannan puolelta teatteriin tulevasta yleisöstä. Siihen lukeutuu nykyisin paljon lapsiakin ja nuori-soja, jolle m.m. järjestetään eri-tyisnäytäntöjä. Talvisin lyhentää ylei-sön teatterinmatkaa sekin, että Lin-nan- ja Eerikkinkadulla ovat bussi-jä raitiovaunuliikenteen pysähdyspai-kat aivan Eskelinkadun tuntumassa. Tämä kaikki etuisuus saavutettaisiin myös syksyin kevään, jos jääsilän

muistaa vielä lyhyen, kumaraisen miehen, joka milloin minkiläinen "formulakki" päässään kulki teillä ja Turun kaduilla. Hän oli Laihas-mässä asuva Kirveen Antti, Antti Ferdinand Heinoenen, joka ensin ni-millä itseään vaatimattomasti Maar-rian palomestariksi, mutta myöhem-min yleni itsensä Maarian ja Kaar-rian, sittemmin Turun ja lopulta koko maailman palomestariksi. Jos-kus hän kutsui itseään Suomen ta-savallan kuninkaaksi, joskus presi-dentiksi. Hänen lakissaan oli ptootu, jossa luki: "Koko maailman kunin-gas ynnä Ruotsin varakuningas". Mistä Antti oli saanut sammumatto-man palokuntavillityksensä, siitä ei ole tietoa.

Antista riitti ja riittävä yhä vielä tarinoita. Hän oli värikäs hahmo, jonka melkein kaikki tuon ajan run-stulalaiset ja kärsämäkiläiset tun-sivat. Elämänsä viimeiset vuodet ko-

kohdalla toimisi ympärivuotinen laut-ta.

Haastateltava yhtyi AU:n kirjoit-tajan kantaan, että nykyisellä lautta-paikalla pystyt joenylitysliikenteen hoitamaan suuri moottorivene var-sinkin nyt, kun "pumpulafikat" eivät enää lauttaa tarvitse ja kun niinhy-vin Korpolaismäelle päin sijaitseva asutus kuin Wärsilä Oy:n Turun te-lakan työntekijät voivat käyttää hy-väkseen yleisiä liikennelinjoja. Joen ylittäjät nykyisellä lauttsijalla ovat huomattavasti vähentyneet. Näin ol-len tarkoituksenmukaisuusyyt puol-tavat "föri" sijoittamista nykyistä so-veltuvammalle paikalle. Mutta myös historialliset syyt. Onhan aika tuoda "onkaföri" tälle vilkkaalle liikenne-paikalle siksin, että lähes samalla kohtaa on aiemminkin jokilautta lii-kennettä hoihtanut. Lautta saisi olla kohdalla, missä sen näkisivät ihmet-televin silmin yhä enenevät turistien joukotkin.

**Vanhempi lääninsihteeri, varatuomari
PIRJO-RIITTA AURANEN**

Valtion virastotalon asiakkaiden taholtakin kuuluu valitusääniä, kun sinne on keinoiteltava etäisten silto-jen kautta. Tämän vuoden alusta läistä Rantakatu liikennöivä yksi bussilinja helpotti tilannetta jonkin verran. Siinä ovat ajovalit kuitenkin 15 minuuttia, mikä ei esimerkiksi vi-rastotalon noin 700 työntekijää kä-sittäväille joukollekaan antanut rat-kaisevaa huojennusta. Työntöhtöl-tä ja työstälähdöt ovat yleensä ruuhka-aikaa ja jokainen arvaa, mitä se merkitsee. Mutta paljon on niitä, jo-ta linja ei hyödytäkään. Sadoissa voidaan laskea niiden luku, jotka tal-visilla lounastunneilla käyttävät jää-siltaa, mutta jotka suurimman osan vuotta saavat luopua uimelasta en-nättä lounastuolta kotiin. Kun sil-taa ei ole näköpiirissä, onkin lautan

ko maailman palomestari vietti Ma-riassa Jäkärin kunnallisodissa, missä hän kuolemaansa vuoteen 1940 saakka hoki villiellikseen soitta-jan tärkeää luottamustointa.

Kun kipu ja kolotus yllätti kärsä-mäkiläisiä, oli apukin lähellä saata-vissa. Paikkakunnalla oli omia kan-sanparantajia m.m. Amanda Lehti-nen (asu Franssion kaupan lähe-lä), jonka erikoisalain alivat silmä-jä verihaavat ja verenmyrkyttä-paukset, sekä Rosten-niminen hen-kilo.

Oli myös "paurmurska" (sen ajan kättilö) sekä pappari Tähtinen, jonka perheasuunnassa monet taudit lähe-tettiin. Patruuna Marjalin oli Venä-jällä tutustunut sairaanhoitoon ja hänen erikoisiläkkeensä oli ns. "ve-si", joka oli kuulemma tarkoitettu vähän joka "sorttiseen" sairauteen. Turkulainen yleislääkäri Aarnio - "viltutauti - 50 p" oli kärsämäki-

sijoittamista akseliin teatteritalo-Eskelinkatu pidettävä hyvänä ratkai-suna.

KADUNMIIES

Kerroimme kadunniehelle, mitä ehdotettu oli ja mitä edellämainittu suurten talojen edustajat olivat asiassa todeneet. Hän yhtyi ehdo-tuksen toteuttamisajatuksen lämpi-mästä. Epäilemättä on niitä, joille lautan siirtäminen nykyiseltä paikal-taan on harmillista — onhan eräille vaikeampaa mennä "lankonkia" pit-kän moottoriveneeseen kuin "föriin" — mutta niinhän on ja täytyy olla, että pienemmän edun on väistytävä suuremman edun tieltä.

Haastateltava tämseni tuota "suurempaa etua" toteamukseen, että kesin talvin on joukkoliikettä Urhei-lupistoon, kesällä jokapäiväinen teatterinäytöntö Wäinö Aaltosen mu-seon takana kohoavalla tuulimyllyn-mäellä Sampoalinnan Kesäteatteris-sa ja Volter Kilvenkadun jatkeena oleva Neitsytpolku, jonka alkupääs-tä nouseaan Uimastadionille ja vas-tapäätä Biologiseen museoon, joh-dattaa m.m. lähes puolitoista tuhat-ta oppilasta käsittelevän Teknilliseen oppilaitokseen ja senviereisiin tyttö-lyseoihin, jotka nekin ovat Turun suurimpia kouluja. Luulisin, että Aurajoen länsipuolelta tulevat oppi-laat olisivat kiitollisia jokaisesta as-keleesta, jota ei tarvitsisi ottaa, kun näihin kukulakouluihin on oppitun-nille mentävä ja niitä kotiuduttava. Lopuksi kadunmies mainitsi Sampo-alinnan erityiskoulun ja Pailloiluhal-linkin, mutta painotti erityisesti sitä, että viimeainittujen lähiympäris-töön on noussut ja yhä nousee ker-rostaloja, joiden asukkailla varmaan on asioita Humaliston- ja Käsiyö-läiskatujen vaiheille ja ympäristöön, joten he olisivat kiitolliset lyhenty-neestä matkasta, jonka "onkaföri" ehdotetussa sijoituspaikassa mah-dollistaisi.

läisen viimeinen toivo todellisen sai-rauden yllättäessä.

Edelleen kaikkien kärsämäkiläis-ten tuntemia olivat suuri Masse Lannsi sekä Kala-Matti, jonka vai-mo "Matin Miina" teki kotona "liiko-kalaa" torille myytäväksi. Hanna Pa-ven oli tunnettu pitokokki, jota Ma-riassa pyydettiin järjestämään mo-nialaisia pitoja.

Turkin sodassa ollut Tähtinen ja varsinkin hänen turkilaishattunsa olivat kaikille tuttuja. Luo-niminen en-tinen sotamies tunnettiin monista jutuistaan, "kun hän palveli keisa-rin hovissa".

Kaiken kaikkiaan on todettava, et-tä Kärsämäki on ollut varsin oma-peräinen ja kehittynyt yhäskytun, vaikka asukkaita ei ollutkaan paljoja.

Kaskukirjan toinen osa valmistuu hyvää vauhtia

- Turkulaisten huumorintajua on osoittautunut aidoksi ja kestä-väksi. Kaskukirjan v. 1968 ilmas-tynt ensimmäinen osa "Klaari o sano föriäjä" saavutti vertaansa vailla olevan menestyksen ja me-nekin. Läheskään kaikkia kasuja ei voitu saattaa julkisuuteen tilan-puutteen takia. Kaskukirjan toisen osan toimittaminen osoittautui tarpeen vaatimaksi.
- Syksystä lähtien kaskutoimikunta on ollut jatkuvasti työssä. Ko-kouksia on pidetty lähes joka viikko. Lukuista turkulaisista ovat lähettäneet uusia aineistoja. Maa-liskuun aikaan tulevat lähetykset voidaan vielä huomiointottaa.
- Kaskutoimikunnan puheenjohtaja-na toimii professori Toivo T. Rinne sekä jäsenenä toimittaja ja Eino Lehtinen ja profes-sori R. S. Leimu. Kuvituksesta huolehtii ylioppilas Tarjamaja Sälä. Toimistustyön vastuu on toimittaja Harri Kalpa'n tot-tuneissa käsissä.

TURKU-SEURA, ÄBO-SAMFUNDET r.y.

**Toiminnanjohtaja ja
Verksamhetsledare**

Taina Herrala
Maakunta-arkisto - Landsarkivet
Aninkaisten - Ainaingsa. 11
Puh. - Tel. 13 058,
kotipuh. - hemtel. 81 114

**Svenskspråkig sekreterare
Ruotsinsinkiläinen sihteeri**

Carl Jacob Garberg
Tureväng - Tuurintie 3 A
Tel. - Puh. 10 852

**Postisiltoriitti - Postigiro
TU 32 300**

1800-luvun lopulla ja 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä oli Kärsämäki kulttuuritoiminnan kes-kus Maarian pitäjässä. Sen ajan huomattavia tehdaslaitoksia sijait-si alueella, oli rautatie ja pysäkki eli "platform".

Kun vielä mainitsen, että Kärsä-mäki on ollut niinkin uudenaikaisen ja modernin lähtöksen kuin maau-mala edelläkävijä koko Turun alueel-la, on mielestäni tulkittu selvästi osoi-tettua, että ainakaan kärsämäkiläis-ten mielestä ei ollut paikkaa ar-maampaa!

Selvityksesi vielä siitä 1 maui-malasta. Venäläiset sotilaat olivat rakentaneet 2x3 metrin suuruisen ja 1½ metriä syvän, hirsistä tehdyt altaan. Vesi saatiin lähellä kulke-vasta Runosmäen ojaista.

● Talvinäkymä Ruissalon tammilehdoista.

Kuljen, katselen . . .

Löydän synnyinkaupunkini uudeksen vuosikymmenien jälkeen. Kadut, puistot, ympäristö, kaikki muistoja täynnä. Paljon olet muuttanut, vanha Turku. Jotakin avaraa, valoisaa on sinussa kuitenkin yhä, "persoonallista", niinkuin eräs Englannista Suomeen asumaan asettunut gentlemanni sanoi.

Kukkulalla joen itäpuolella seisoesani saan vielä silmiini näyn ajalta kauan sitten: punaiseksi maalattuja peltikattoja, tuuheita puita niiden välissä, matalataloinen kaupunki virran rannalla, taustana meren sini ja metsät.

Nousen Kaskenkatua. Ylhäällä pyhädyin ja käännyn katsomaan näkymää. Katu laskeutuu joelle, silta, Aurakatu, nousua, Taidemuseo. Kukkulalta laaksoon, laaksosta kukkulaalle.

Seitsemän kukkulan kaupunki! Sinussa on jotakin erikoista. Siksi, ettei sinua ole koskaan "perustettu", niinkuin sanotaan. Sinä vain synnyit tähän virran rannalle, koska sinua tarvittiin.

*

*

SUOMEN TURKU

ÅBO, VÅR STAD

Päätoimittaja — Chefredaktör: Erkki Vuori, puh. — tel. 19 575
Toimitussihteeri — Redaktionssekreterare: Eino Lehtinen, puh. — tel. 371 320
Ilmoituspäällikkö — Annonschef: Paavo Suominen, puh. — tel. 11 859
Taloudenhoitaja — Ekonomiechef: Taina Herrala, puh. — tel. 13 058, kotipuh. — hemtel. 81 114
Levikkipäällikkö — Distributionschef: Niilo Pihlanto, puh. — tel. 334 410
Toimituskunnan muut jäsenet — Redaktionsrådets andra medlemmar: Tarja Flemming, Heimo Kallio, Arvo Suominen, Meta Torvalds

Turun-päivä 1970

Turun-päivää vietetään tänä vuonna syyskuun 20. pnä. Koska vuosi 1970 on kansainvälinen luonnonsuojeluvuosi Turun-päivän teema on Turku ja luonto. Kaupunginhallituksen valitsemat Turun-päivän toimikunnan jäsenet ovat kauppias Viljo Vaino, toim.johd. Lars Tiisanen ja tiedotussihteeri Tarja Flemming. Toimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi syysäänvetytyön hovioikeudenneuvos Nils Bergin jälkeen kh valitsi toimittaja Eino Lehtisen. Turku-seuran valitsemat toimikunnan jäsenet ovat assessor Erkki Vuori, metsänhoitaja Ilmari Sipilä ja toiminnanjohtaja Rabbe Laurén. Päivän viettoa tultaneen viettämään yhteisvoimin ei järjestöjen ja Turun kaupungin luonnonsuojelutoimikunnan kanssa.

Tullessani moottoritietä Turkuun olen usein ihmetellyt tiehakkasista männikköä tien vieressä Iso-Heikkilän alueella. Kummallinen metsikkö keskellä rajojen, teiden ja rakennusten muodostamaa aluetta. Jostakin lehtikirjoituksesta selvisi asiain minulle. Paikan nimi on Härkämäki, ja metsikkö on noin kolmekymmentä vuotta sitten suoritettujen istutusten tulos. Kunnioiden heittäjät.

MUISTIKUVA LAPSUUDESTA:

Pienet koulutyöt kapusivat Iso-Heikkilän Myllymäelle. Oli kevät ja ensimmäiset kevättyönsä määrittäessä. Mäellä seisoit tuulimylly. Sen portailla oli mukava istua säärään heilutellen ja katsella kaupunkia. Maailma oli suuri ja avar! Ja ihana kesä vastassa. Myllymäeltä Mukuriin päin näki kauniita peltoja. Taapepana oli toinen maki, mutta se oli ehkä liian kaukana tai jotenkin paljaan ja oudon näköinen, koska sinne asti ei reiketty. Tämä maki oli siis Härkämäki, joka on säilynyt. Myllymäeltä on mylly poissa, maki mataloitui ja kiiltävät rautatiekiskot vedetty vihreiden peltojen yli.

H.R.

Tähden- välejä Turusta

● Turku-seuran aikoinaan tekemä esitys Vanhan raatihuoneen entistämisestä ennen vuoden 1827 paloa olleeseen asuun on toteutussuunnitelmoissaan rajoissa. Uudenmaan ja Hämeenkatujen kulmatalossa, jonka K. V. Reinius 1890-luvulla piirsi ja joka kaupungin omistuksessa antoi m.m. tilat kaupunginjohtajan asunnolle viime vuoteen asti, on menossa työt, jotka tähtäävät rakennuksen ottoon virastokäyttöön. Osaan huoneista saisi Hämeenkadun puoleisessa naapurirakennuksessa majalle va sossialitoimisto, muut tilat poliisilaitos.

Viimeainitun käytössä ovat puheenaolevan korttelin Vanhan Suurtorin puoleiset rakennukset: Hjeltin talo, Vanha raatihuone ja Prinkkalan talo tonteilla, jotka ovat olleet kaupunkikuvaa luomassa jo keskiajalla. Poliisilaitoksen tilojen laajennus- ja korjaussuunnitelmaan liittyy v. 1735 rakennettun raatihuoneen entistämisen kaksikerroksiseksi ja kellotornin varustetuksi, kuten Turku-seurakin on toivonut.

★

Vietettiin kynttilän- päivää

Mukava parituntinen turkulaisten taiteilijoiden esittämä ohjelma ja hyvän kahvin merkeissä kului jälleen 1. 2. Turku-seuran naisosaston järjestämässä kynttiläpäivän juhlassa. VP:n juhlasalin kahvipöydät olivat melkein täynnä seuralaisia ja seuran ystäviä tässä jo perinteelliseksi muodostuneessa juhlassa, jota nyt vietettiin 11. kertaa. Juhlan puhujana oli kouluneuvos Asa Honka, joka käsitteli kotiseututyötä. Kapellimestari Urho Sipposen johtama Suomalainen Nuoris-orkesteri vastasi juhlan orkesteriosasta, taiteilijat Ilmari Aarre-Ahtio taas hauskasta jutustelusta ja Silja Mellanen heleästä laulusta. Telma Tuuloksen pienet tanssijattaret esittivät pienten joutsenten ja pähkinänsärkijän balettia, työväenopistolaiset taas näyttivät teeskiläisiä tanssua ja opistoteatterilaiset esittivät katkelman tulevasta operetista Puolalaislaista. Ohjelman kuuluttajana toimi tiedotussihteeri Tarja Flemming. Kynttiläpäivän juhla päättyi tavun mukaan yhteisesti laulettuun Varsinaissuomalaisen lauluun, jota säesti opettaja Jorma Salos-pohja.

Sisällys — Innehåll

Osmo Konturi: Ihminen — luonto — elinympäristö	1	Turku-seuran vuosikertomus vuodelta 1969	10
Turun Yliopisto	2	Erkki Vuori: Wäinö Aaltosen Seura	13
Eino Vähätalo: Kaupungin osuus asuntotuotannossa	4	Meta Torvalds: Slottsspöke vore välkommet tycker boarna på Åbo hus 14	
Johannes Lindblom: En ällänning som gav färg åt Åbo	5	Heli Astala: Keräntä Kärämäestä vuosisadan vaihteen kahden puolen	16
Turku-seuran toiminnanjohtaja	6	"Onkaföri" teatterin kohdalle 18	
Tarja Flemming: Turku eri sävellejoissa: tapahtumia roppakaupalla	6	Maskukirjan toinen osa valmistuu hyvää vauhtia	19
Itse valmistettuja kukkopillejä Luostarinnmäeltä	6	Hilja Rannikko: Kuljen, katselen	20
Lasse Postinen: Urheiluhalli — uimahalli — jäähalli	7	Turun-päivä 1970	20
Hans Othman: Saako Turku myös teknillisen museon?	8	Vietimme kynttiläpäivää	21
Perttu Koillinen: Maakuntaliitto ja Turku	10	Tähdenvälejä Turusta	21
		Kansikuva:	
		Turun Yliopiston uusin laitosrakennus Fennicum. — Valok. Erkki Paakki.	

● Turun Faktoriklubi perustettiin 15. 1. 1910. V. 1958 nimeksi otettiin Pietari Waldin Kilta, joka vietti 60-vuotisjuhlaansa 17. 1. 1970. Juhlakokous pidettiin Hamburger Börsissä ja iltajuhla Turun linnassa.

Killan kunniakirjanpainajan, Suomen kirjapainotaidon historian tutkijan ja kirjoittajan, prof. Carl-Rudolf Garbbergin juhlaesitelmän teemana oli "Jalo ja vapaa kirjapainotaito". Juhlapäivänään kiltä sai vastustaa lukuisia onnitteilijoita, mm. Turun kaupungilla. Iltajuhlissa kutsuttiin killan kunniapuheenjohtajaksi toimitusjohtaja Olavi Sarmio, joka kirjoitti killan 60-vuotishistoriikin.

Historiikin kannesta järjestetty suunnittelukilpailun voittivat Esko Lehto ja Jorma Hietarinta Turun Keskuskirjapainosta sekä juhlaillallisten ruokailusten suunnittelun Pentti Viherluoto Turun Sanomien kuvataittalaikoksesta.

Killan hallitukseen kuuluvat Kaino Ahlroos puheenjohtajana, Antero Ahkila sihteerinä ja muina jäseninä Alf. Hoffren, Jorma Leinonen ja Olavi Sarmio.

★

● Kun helmikuun alkupäivinä 80 vuotta täyttynyt hopeaseppä Väinö Karve on 60 vuotta ollut v. ja u-seura Pyrkivän rahastonhoitajana, on hänestä urheilumiehenä ja seuratyöntekijänä päivälehdistä kerrottu. Mainitsematta on jäänyt, että Karve, silloinen Gröndahl, oli muka-

na, kun nyky-Turun ensimmäinen urheiluseuran aikaansaama, säännöllisesti näytellyt seuranäyttämö v. 1913 perustettiin Pyrkivän Näyttämönä, esiintymispaikkana ty. Tarmoon tulo. Näyttämöllä oli lyhyt kiinteä työkausensa. Useat harrasteilijoista siirtyivät v. 1916 perustettuun Turun Työväen Teatteriin, ei kuitenkaan Karve, joka edelleen näytteli Pyrkivässä, ja hoiti raha-asiat näyttämön lakkautumiseen asti v. 1921.

Pyrkivä valitsi vuosikokouksessaan Väinö Karven rahastonhoitajaksi 61. kerran ja perusti samalla hänen nimeään kantavan rahaston Turun Pyrkivän nuorten toiminnan tukemiseksi.

★

● Turun kaupunginkirjastossa v. 1968 aloitetut uudistustyöt ovat valmistuneet. Ullakkokerroksessa on nyt varastoja ohella virkailijojen työtiloja. Käsikirjasto on laajennettu, aikakauslehtisä avattu ja musiikkiosasto tilat varattu, joskin osaston toiminta pääsee alkamaan hieman myöhemmin. Tammikuun virallisen avauksen lisäksi oli helmikuussa muuan erikoistilaisuus, kun Turun Teatterikerhon toimesta kootu teatterikirjallisuuden käsikirjasto voitiin näyttää tutkijoiden ja harrastajien käyttöön. Uutuutena mainittakoon myös, että kirjastonhoitajan entiseen huoneeseen on sijoitettu nukketheateri.

★

● Turun kaupungin kuvataidelautakunnan puheenjohtajaksi on valittu prof. Osmo Järvi varamiehe-
nään toimitusjohtaja Pekka Ström
sekä jäseniksi dipl.ins. Risto Aar-
nio (varalle kuvaamataidon opet-
taja Lea Laitakari), teknikko Taisto
Alaniva (apulaismainospäällikkö
Viho Suurhasko), vahtimestari Vil-
jo Kaila (mainonnanhoitaja Risto
Suominen), varastonhoitaja Aarne
Nurmi (opettaja Hannu Leino),
sähkötekniikko Albin Salmi (rouva
Lea Lahti), PR-päällikkö Lasse Wal-
lenius (opettaja Iris Hiekkaranta)
ja taiteilija Antti Lampisuo (prof.
Carl-Eric Sonck).

Lautakunta valitsi ensimmäisessä
kokouksessaan varapuheenjohtajak-
seen Albin Salmen. Lautakunnan
sihteerinä toimii kaupungin taide-
asiansihteeri, fil.maisteri Margaretha
Jokinen. Toimikuntaan valmiste-
lemaan ja selvittämään lautakun-
nan käytännöllistä toimintaa taide-
ostojen suorittajana valittiin Lasse
Wallenius, Antti Lampisuo ja taide-
asiansihteeri.

*

● Jäähallin rakentamiseksi Tur-
kuun on perustettu Turun Jäähalli-
yhdistys. Suunnitelman mukaan jääh-
halli valmistuisi neljän vuoden ku-
luessa. Työväenopistolla pidetyssä
yhdistyksen perustavassa kokouk-
sessa kerätty "kolehti" antoi 423
markan ja 5 pennin alkupääoman
jäähallille. Kokouksessa yhdistyksen
henkilöjäseniksi ilmoittautui 89 hen-
kilöä. Yhdistyksen hallituksen pu-
heenjohtajaksi valittiin apulaiskaup-
punginjohtaja Johannes Koikka-
lainen sekä hallituksen jäseniksi
Paavo Aitto, Ensio Laine, Kau-
ko Lineri, Kauko Linko, Jukka
Mikkola, Heikki Munter, Theo-
dor Salutski, Aki Tammisto,
Erkki Tanninen ja Juha Vikat-
maa. Lisäksi valittiin jäsenet vii-
teen valioakuntaan.

*

● Turun Latu ry:n sunnuntaina
8.2.1970 järjestämää Turun laturet-
keä suosi kaunis sää ja luistava keli.
Laturetkeen osallistui 1.536 hiihtä-
jää, joka on uusi osanottoennätys.
60 km:n lenkin hiihti 15 naista ja
389 miestä. Nuorimmat matkan tai-
valtaaneet olivat 9-vuotias Kimmo
Parkkunen, 11-vuotias Jari
Kukkonen sekä 12-vuotiaat Rel-
jo Barman ja Teljo Pietilä.
Ikäpresidentinä tässä sarjassa oli
66-vuotias Arne Hasselä. Run-
sain osanotto oli 35 km:n lenkillä,
joka hiihti 252 naista ja 617 miestä.
Nuorimmat olivat 9-vuotias Markku
Sainio ja laturetken nuorin nais-
hiihtäjä 12-vuotias Agneta Forss.
Perhelengin pituus oli 20 km ja tä-
män matkan hiihti 263. Ikäpresident-
tinä 74-vuotias Niko Salonen.

Teollisuuslaitosten henkilökuntien
parhaat olivat Farnos-yhtymä, Wärt-
silä-yhtymä ja Huhtamäki-yhtymä.

*

TURKU-SEURAN VUOSIKOKOUS

pidetään tiistaina maaliskuun 24 päivänä 1970 klo 19.30
Turun Yliopiston eläinmuseossa.

Käsitellään sääntömääräiset vuosikokousasiat. Ensini-
nä tutustutaan eläinmuseoon, jotapaitsi kokouksen oh-
jelmassa on keskustelu Turun luonnonsuojelusta.

Turussa helmikuun 17 päivänä 1970

HALLITUS

ÅBO-SAMFUNDETS ÅRSMÖTE

hålls tisdagen den 24 mars 1970 kl. 19.30 i Turun Yli-
opistos zoologiska museum.

Stadgeenliga årsmötesärenden. Först beses museet.
På mötets program står också en diskussion om natur-
vården i Åbo.

Åbo den 17 februari 1970

STYRELSEN

● Turun Työväen Teatterin huo-
neiston tuhoutuminen tulipalossa
jouluyönä 1945 keskeytti teatterin
toiminnan. Turun kaupunginvaltuus-
to päätti 28.1.1946 Turun Kaupun-
ginteatterin perustamisesta. Turun
Teatterin ja Turun Työväen Teatte-
rin näyttelijät liittyivät maamme en-
simmäiseen kunnalliseen teatteriin.

24 vuoden väläjän jälkeen Turun
Työväen Teatterin Kannatusyhdistys
on päättänyt jatkaa työväen teatte-
rin toimintaa. Esintymispaikka on
Turun suomenkielisen työväenopis-
ton juhlasali. Teatterin johtajana toi-
mii Ville Helenius, joka ohjasi
15.2.70 järjestetyssä avajaisnäytän-
nössä esitelyn Pierre Barillet'n ja
Jean Pierre Gredyn näytelmän "Kak-
tuksenkukka". Kevätkauden ohjel-
mistossa on lisäksi "Hänen yhäisyys-
tensä juhlii", jonka ohjaa Jori Sa-
volainen ja suomalaisena kanta-
esityksenä "Veden maailma". Tä-
män Aldo Nikolajn näytelmän oh-
jaa Liisa Sinisalo.

*

● Kaksoisveljekset Viljo ja Vieno
Tuominen siirtyivät vuoden vaiht-
teessa eläkkeelle palveluun Turun
kaupunkia 45 vuotta. Heidän isänsä
palveli 25 vuotta kaupunginvarastos-
sa, jossa kaksoisveljeksetkin aloitti-
vat työnsä v. 1925. Suomen Kaupun-
giklitiön myöntämät kultaiset ansi-
merkit 40-vuotisesta palveluksesta
ojensi vt. kaupungininsinööri Martti
Revola pitkän ja ansiokkaan
päivätyön suorittaneille kaupungin-
varaston toimistossa järjestetyssä
tilaisuudessa.

*

● Turun Taidehallissa järjestettiin
tammikuussa Turun vankimielisai-
raalan potilaiden töiden näyttely.
Ripustettuja töitä oli useita kymme-
niä. Julkisen sanan edustajille jär-
jestetyssä tilaisuudessa töitä esit-
teli vankimielisairaalan yllykärä,
lääk. ja kir.tri Armo Hormia. Har-
vinaiseen näyttelyyn tutustui run-
saasti turkulaisia ja töillä oli myös
hyvä menekki. Myyntituloista osan
saivat töiden tekijät ja osalla tui-
taan ryhmätöitä vankimielisairaalas-
sa. Ryhmätöitä johtaa taiteilija Jyrki
Laine, jonka johdolla potilaat ko-
koontuvat 6—8 henkilöön ryhmässä
kolme kertaa viikossa. Ryhmätoimin-
taan potilaat ovat osallistuneet ah-
kerasti.

*

● Varsinais-Suomen Maakuntaliit-
on järjestämää valokuvauskilpal-
lun osallistui yli 700 kuvaa. Palkin-
tolautakunta, joka toimi prof. Paavo
Kallion puheenjohtajuudella rat-
kasi kilpailun seuraavasti:

Mustavalkoiset kuvat: 1) Timo
Turjas Turku, 2) Antti Ettala
Laitila, 3) Raimo Lehtonen Tur-
ku, 4) Antti Nyman Halikko ja 5)
Kalevi Ahokas Paimio. — Väri-
diat: 1) Antti Nyman Halikko, 2)
Timo Turjas Turku, 3) Kalle Rau-
tanen Uusikaupunki, 4) Jussi
Suontila Naantali ja 5) Veikko
Fahlbom Turku. Kummassakin
sarjassa ensimmäinen palkinto oli
300 mk ja muut palkinnot 50 mk.

SISÄ-

ULKO- JA

RAUTARAKENNE-

MAALAUKSIA

LATTIAN-

PÄÄLLYSTYKSIÄ

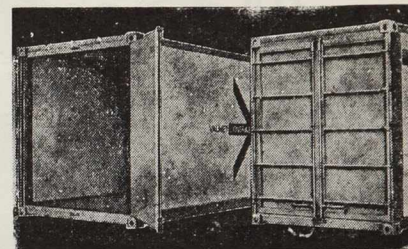
Maalausliike

KURTTI jälk.

Puhelin 13 524

KOKO KANSAN PANKKI
KOP
AINA LÄHELLÄ
KÄYKÄÄ TALOSSA

Nykyaikaista, tehostettua kuljetusta VALMET-konteinerilla

VALMET-CONTAINER SYSTEM

Markkinoiden laajeneminen aset-
taa tavaroiden kuljetuksille ja ja-
kelulle aivan uusia vaatimuksia.
Näiden toimintojen koneellistami-
nen ja rationalisoiminen on tällä
hetkellä ajankohtaista. Tärkeä
askel rationalisoinnin tiellä on ta-
varoiden kuljettaminen konteiner-
issa.

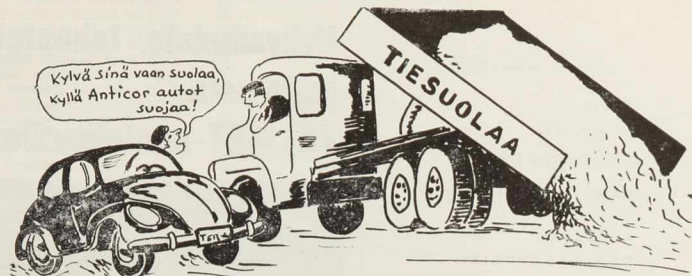
Valmet Oy on kehittänyt vankan,
itsekantavista vanerielementeistä
rakennetun kontainerin. Sen pa-
tentoidun seinä- ja lattiarak-
kain ansiosta on saavutettu edul-
linen kontainerin oma paino, yk-
sinkertainen kokoonpano ja siten
edullinen hinta sekä sileä sisäpue-
lakin. Vanerin lisäksi kontainerin
rakenteessa on käytetty kevyttä
teräskestä, johon elementit tu-
kevasti kiinnittyvät.

Kontainerin koko on 20'x8'x8',
paino 1 795 kg, tilavuus 31 m³ ja
kantokyky 18,5 tonnia. Ovisalvat
ja tuuletusaukot TIR-määräysten
mukaiset.

Valmet Oy:llä on parinkymmenen
vuoden kokemus erilaisten kul-
jetusvälineiden valmistajana. Täl-
lä hetkellä se pystyy toimitta-
maan Eurooppa-sataman kontei-
nerjärjestelmään kaikki tarvitta-
vat laitteet.

Valmet Oy.
Pansion Tehdas, Turku 15,
puh. 921 - 20 967

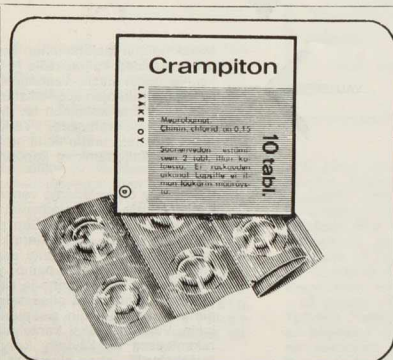
VALMET

AUTOJEN RUOSTEENESTOLIIKE, JOHON LUOTETAAN!

TMI ANTICOR KY

TURKU, TEOLLISUUSKATU 44
PUH. 371 720

**Suonenvetoon
vastaveto
Crampiton**

Crampiton tabletti ehkäisee kiusallisia suonenveto-kohtauksia, jotka ovat yleisiä Crampiton mukaan myös lomamatkoille.

Apteekista 10 tabl pak-
kaukset ilman reseptiä
suuremmat vain lääkärin
määräyksestä **VOH 3:82**

Lääke Oy

Tilatkaa

Suomen Turku

v:ksi 1970

LAIVASÄHKÖTYÖ

H. HIETARINTA & KUMPP.

Aurakatu 14 - Puh. 28 369

**SÄHKÖASENNUKSIA
MAALLA JA MERELLÄ**

auraprint

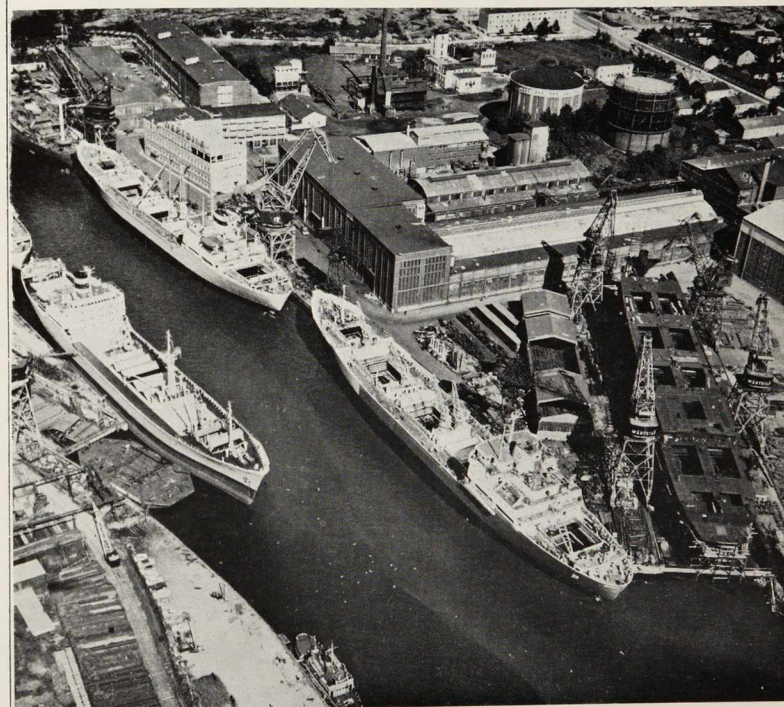
aina palveluksessanne

KIRJAPAINO
LOMAKEROTAATIO
SITOMO
KUVALAITOS

auraprint oy

AKSELINTIE 5 POSTILOKERO 131 PUH. 303 133

WÄRTSILÄ TURUN TELAKKA

WÄRTSILÄ
ÅBOVARVET

Nyky- naisen uusin ase

Menevää miestäkin menevämpi on nykynainen. Hän tietää mitä tekee. Hän toimii järkevästi. Hän ohjaa palkkansa suoraan säästöpankkiin. Hän pitää joustavuudesta. Siksi hän valitseekin palkkatilikseen nykyajan tilin — säästöpankin käyttötilin.

Käyttötilin shekit ovat todellisia "käytöshekkejä". Käypää rahaa kaikkialla. Kellon ympäri. Joka päivä. Niillä ostokset sujuvat uudella tyyliä ja vauhdilla. Ei tarvitse kuljettaa käteistä matkassa.

Säästöpankin käyttöshekki on nyky-
naisen uusin ase. Se antaa itsenäisyyttä.
Myös raha-asioissa.

SAÄSTÖPANKKI
JOUSTAVUUTTA
JOSTA NAINEN PITÄÄ

Turun Suomalainen Säästöpankki

Turun Säästöpankki

Turun Työväen Säästöpankki